

การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

มาชือตัน อาตะมะ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

พ.ศ. 2557

**Educational Administration According to the Standard Operating
of the Child Development Centers under the Local Government,
Waeng District in Narathiwat Province**

MAZUELAN ADEHMAT

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirements for the Master of Education
Field in Educational Administration
Graduate School**

Yala Rajabhat University

2014

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ (ภาษาไทย)

การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงาน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ (ภาษาอังกฤษ)

Educational Administration According to the
Standard Operating of the Child Development
Centers under the Local Government, Waeng
District in Narathiwat Province

ชื่อผู้ทำการค้นคว้าอิสระ
สาขาวิชา

มาซ้อตัน อาเดมะ
การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์)

.....ประธาน
(ดร.เนาวรัตน์ ตรีไพบูลย์)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระร่วม

.....กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรูญี แก้วเอียน)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรูญี แก้วเอียน)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อนุมัติให้นับการค้นคว้าอิสระฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกสรี ลัดเลีย)

วันที่ เดือน พ.ศ.....

“ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา”

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ (ภาษาไทย)

การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงาน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทนาธิวาส

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ (ภาษาอังกฤษ)

Educational Administration According to the
Standard Operating of the Child Development
Centers under the Local Government, Waeng
District in Narathiwat Province

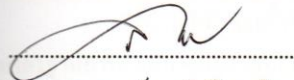
ชื่อผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

มาชือลัน อาเคมะ

สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์)

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธาน

(ดร.เนาวรัตน์ ตรีไพบลย์)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมิ แก้วเย็น)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมิ แก้วเย็น)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อนุมัติให้แนบการค้นคว้าอิสระฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกสรี ลัดเลีย)

วันที่ ๒๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

“ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา”

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส
ชื่อผู้ทำการค้นคว้าอิสระ มาชือตัน อาเดมะ
ชื่อปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2557

คณะกรรมการปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุณี แก้วเอียน	กรรมการ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส ตามตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ประสิทธิภาพการในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ(3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะของการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลจากประชากร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร

ผลการค้นคว้าอิสระ พบว่า

1. ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปร ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ดูแลเด็กสังกัด พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทนาธิวาส ตามความถี่สูงสุดของแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสรรหาผู้ดูแลเด็กให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ได้แก่ ควรสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นเอกเทศ 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารงานวิชาการแก่ผู้ดูแลเด็ก และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างความตระหนักในการให้ความร่วมมือและการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง

Abstract

Independent Study Title Educational Administration According to the Standard Operating of the Child Development Centers under the Local Government, Waeng District in Narathiwat Province

Researcher Mr. Mazuelan Adehmat

Degree Sought Master of Education

Major Educational Administra

Academic Year 2014

Independent Study Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Dr. Santi Bunphirom	Chairperson
2. Asst. Prof. Dr. Jarunee Kao-ian	Committee

This independent study is aimed (1) to study the level of education in accordance with the operation of the child care centers under the local government, Waeng district in Narathiwat province (2) to compare the educational administration by the operation of the child care centers under the local government, Waeng district in Narathiwat province in accordance with the variables that included the experience in the operation of the child care and types of local government, and (3) compilations of the recommendations made concerning the educational administration according to the standard operation of the child care centers under the local government, Waeng district in Narathiwat Province.

The population of the independent study were 36 teachers at the child care centers under the local government, Waeng district in Narathiwat province. The tool used in this independent study was questionnaires. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation.

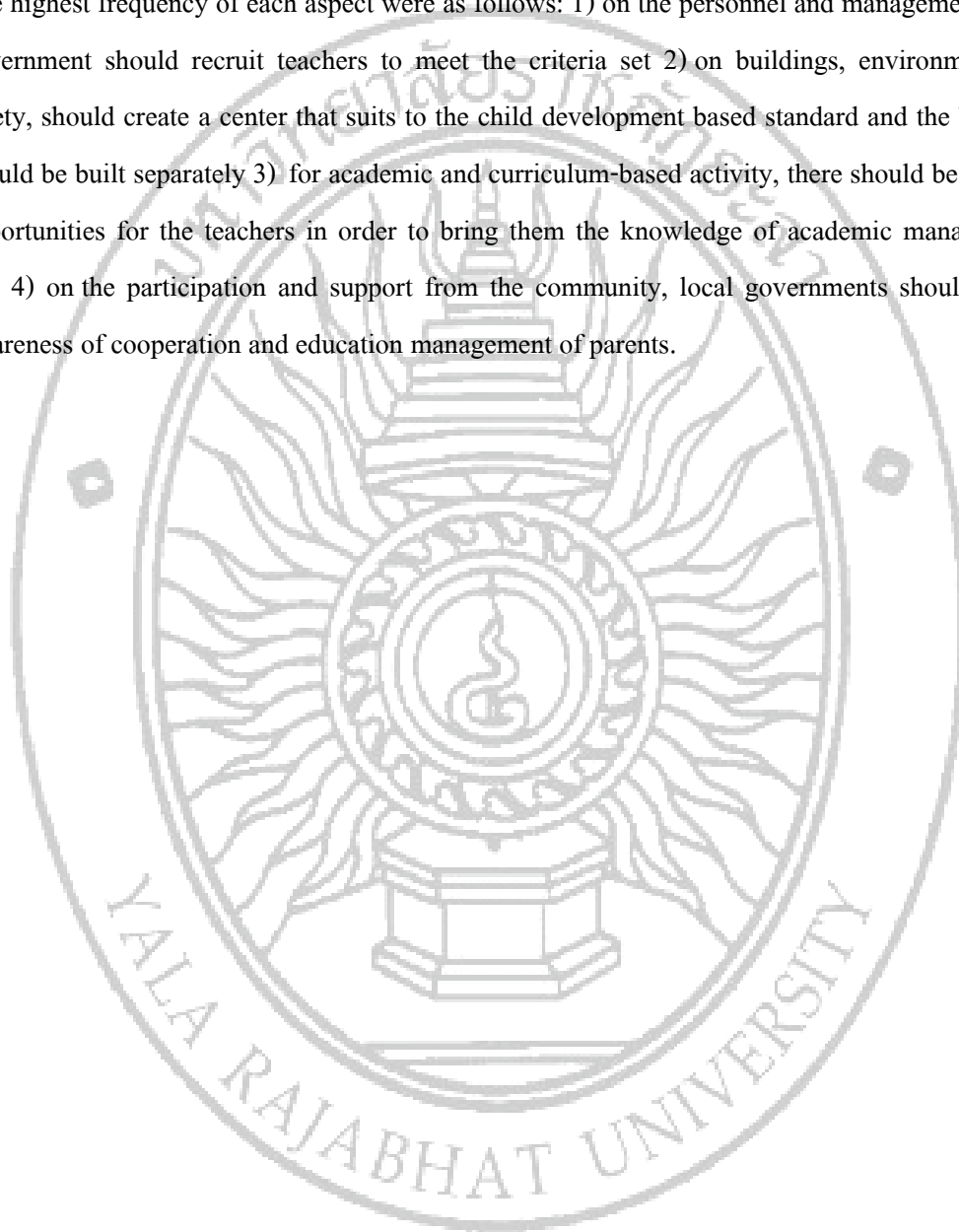
Study results showed that

1. The overall results of the level of educational administration according to the standard operation of the child care centers under the local government, Waeng district in Narathiwat province were in high level

2. Results of the comparison of the study between the operation of the child care centers under the local government, Waeng district in Narathiwat province by variable of work

experience of the teachers at the child centers and the type of local government where the teachers were working with, was not significantly different.

3. Compiling suggestions about educational standards implementation from the child development centers under the local government, Waeng district in Narathiwat province. The highest frequency of each aspect were as follows: 1) on the personnel and management, local government should recruit teachers to meet the criteria set 2) on buildings, environment and safety, should create a center that suits to the child development based standard and the building should be built separately 3) for academic and curriculum-based activity, there should be training opportunities for the teachers in order to bring them the knowledge of academic management, and 4) on the participation and support from the community, local governments should create awareness of cooperation and education management of parents.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรณี เก้าเอี้ยน ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขเสนอแนะและติดตามความก้าวหน้ารวมทั้งชี้แนะข้อมูลทางด้านวิชาการ ขอขอบคุณ ดร.เนาวรัตน์ ตรีไพบูลย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ ค่านเศษฯ ที่ได้กรุณาชี้แนะ เทคนิควิธีการและตรวจสอบแก้ไขเสนอแนะ จนทำให้งานค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้ค้นคว้าอิสระมีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือค้นคว้าคือนายหมัด อับดุลวารีช ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแอแอ นายมนูญ แวดอละ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านด้อมยูนางสาววิชานา อับดุลละ ผู้อำนวยการโรงเรียนเพลินพิศ นางนารีนี สันตินราพงศ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลอร่าม และนายนิซูไฮมิง สาคอหัวหน้าส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลไทรทอง ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ในด้านเนื้อหา

ขอขอบพระคุณ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ผู้ดูแลเด็กได้ตอบแบบสอบถามและได้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดส่งให้ผู้ค้นคว้าด้วยความเรียบร้อยและติดตามแบบสอบถามจนครบตามกลุ่มเป้าหมาย

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน และตลอดจนบรรดากลุ่มเพื่อนๆ ร่วมงานและกลุ่มเพื่อนนักศึกษาที่ร่วมรุ่นทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในทุกด้านและเป็นที่กำลังใจด้วยดีตลอดเวลา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของการค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ค้นคว้าขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ประสทาวิชาความรู้ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

มาซ็อลัน อาเดมะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระ.....	4
ความสำคัญของการค้นคว้าอิสระ.....	4
ขอบเขตของการค้นคว้าอิสระ.....	5
1. ขอบเขตด้านประชากร.....	5
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	5
3. ขอบเขตด้านตัวแปร.....	5
3.1 ตัวแปรต้น.....	5
3.2 ตัวแปรตาม.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. การบริหารการศึกษา.....	9
1.1 การบริหาร.....	9
1.2 การบริหารการศึกษา.....	10
1.3 รูปแบบการบริหารการศึกษา.....	12
1.4 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	14
1.5 แผนนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ.2545 - 2559).....	16

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

2. แนวคิดด้วยเรื่องการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ.....	19
2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น.....	19
2.2 ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น.....	21
2.3 หน้าที่ความรับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น.....	23
3. การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล.....	25
3.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.....	26
3.2 การจัดการปกครองรูปแบบเทศบาลตำบล.....	26
3.3 การจัดการปกครองรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล.....	29
4. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	33
4.1 ความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	34
4.2 ลักษณะของการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	34
4.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	38
4.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.....	40
5. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	43
5.1 มาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	43
5.2 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย.....	61
5.3 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร.....	66
5.4 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน.....	73
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74
กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ.....	76
สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ.....	77

บทที่ 3 วิธีดำเนินการค้นคว้าอิสระ

ประชากร.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ.....	79
1. ลักษณะของเครื่องมือ.....	79
2. วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการค้นคว้าอิสระ (ต่อ)	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
2.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ.....	83
2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
แผนปฏิบัติการค้นคว้าอิสระ.....	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการค้นคว้าอิสระ.....	104
อภิปรายผล.....	107
ข้อเสนอแนะ.....	113
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการค้นคว้าอิสระไปใช้.....	113
2. ข้อเสนอแนะในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งต่อไป.....	114
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ.....	123
ภาคผนวก ข ค่า IOC ในการค้นคว้าอิสระ.....	126
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ.....	129
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่น.....	138
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการค้นคว้าอิสระ.....	140
ภาคผนวก ฉ รายชื่อหน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือ.....	144

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก (ต่อ)

ภาคผนวก ช รายชื่อหน่วยงานที่ใช้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	146
ภาคผนวก ช รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	148
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	151

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงข้อมูลโฆษณาการสำหรับเด็ก.....	72
2 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	78
3 แผนปฏิบัติการค้นคว้าอิสระ.....	84
4 จำนวนร้อยละของผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาสจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด.....	86
5 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษามาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส ภาพรวมและรายด้าน.....	87
6 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษามาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ.....	88
7 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษามาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย.....	90
8 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษามาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร.....	92
9 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษามาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน.....	94
10 เปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอเวียงนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน.....	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	เปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเวียง จันทนราธิวาส จำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมและรายด้าน..... 97
12	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทนราธิวาส..... 98

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างของเทศบาลตำบล.....	29
2	รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	51
3	กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ.....	77

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้า และพัฒนาในด้านต่างๆ ต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศทำได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และรวดเร็ว

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นความคาดหวังของสังคม โดยหวังว่าการจัดการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาเด็กให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 1 มาตรา 6 ได้บัญญัติให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมทั้งด้านความรู้ และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตของสมองสูงสุดกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับนี้ควรได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีและเป็นระบบ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550 : 97)

การพัฒนาคุณภาพประชากรของชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการตั้งแต่ในวัยเริ่มแรกของชีวิต คือ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุประมาณ 6 ปี ซึ่งถือว่าเป็นระยะสำคัญที่สุดของการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงแรกของชีวิต มีอิทธิพลมากต่อการเสริมสร้างฐานความเหมาะสมของประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับและเนื่องจากเด็กในวัยนี้อีกเช่นกัน (เยาวยา เดชะคุปต์, 2542 : 4) ซึ่งหากเราไม่ปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม หรือส่งเสริมการพัฒนาเด็กในช่วงนี้แล้วก็นับว่าพลาดโอกาสที่สำคัญที่สุดในชีวิตเช่นกันและเนื่องจากเด็กจะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีความหมายต่ออนาคตของประเทศชาติเป็นอย่างมาก บุคคลในประเทศจะเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูการให้การศึกษาตลอดจนแนะนำชี้แนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ตั้งแต่เด็กให้ได้รับการพัฒนาเต็มตาม

ศักยภาพส่งเสริมให้เจริญงอกงามในด้านการคิดมากกว่าการจำให้มีความพร้อมในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ฉะนั้น การเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับในช่วงอายุนี้เป็นการสร้างพื้นฐานความพร้อมทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ดีสำหรับช่วงอายุต่อไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในฐานะที่เป็นองค์กรพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยก่อนที่ส่งเข้าสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547 : 5) จากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้กำหนดให้เด็กปฐมวัยอายุ 0 – 5 ปี ทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เตรียมเป็นพ่อแม่ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนารากฐานพัฒนาการของทุกชีวิตอย่างเหมาะสม แต่เนื่องจากปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจ และค่าครองชีพที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอุปโภค บริโภค หรือน้ำมันเชื้อเพลิงที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยไม่มีเวลา ดูแลบุตรหลานเพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้เด็กในวัยนี้ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกสุขลักษณะและไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550 : 103)

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมพัฒนาชุมชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็ก จึงได้ริเริ่มมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้านตำบลตามความต้องการ และความสามารถของประชาชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 7) เพื่อรับเด็กในชนบท อายุระหว่าง 3 – 6 ปี เข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมดูแลของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก และคณะกรรมการสภาตำบลโดยให้การช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในด้านวิชาการ และงบประมาณในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชนรวมทั้งการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการพัฒนาเด็ก เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะกระจายกิจกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพ และความพร้อมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 เป็นต้นมา ดังนั้น เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการกระจายอำนาจ (Decentralization) การบริหารสู่ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน้าที่หลักที่จะให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ตามมาตรา 16 (9) ว่าด้วยการจัด

การศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือว่าเป็นองค์กรพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยก่อนที่จะส่งเข้ามามีการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 13)

เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบอยู่ในปัจจุบันประกอบด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกรมการศาสนา หรือสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง การบริหารการศึกษาของแต่ละศูนย์จึงไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หลังจากที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ โดยผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุมาตรฐานการดำเนินงานดังกล่าว อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ ครูผู้ดูแลเด็กเล็กหรือผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดรู้สภาพของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี

จากรายงานผลการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าย้อย และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดโรค ประจำปีงบประมาณ 2555 ของคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขอำเภอแวง โดยทำการประเมินระหว่างวันที่ 23 – 24 กรกฎาคม 2555 ผลการประเมินพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเอราวัณ ทั้ง 2 ศูนย์ มีผลการประเมิน อยู่ในเกณฑ์พื้นฐาน โดยเกณฑ์การประเมินมีทั้งหมด 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน ตามลำดับ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข โดยปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ด้านการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็ก ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ด้านบุคลากร และด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแวง, 2555 : 2) นอกจากนี้ จากผลการตรวจเยี่ยมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดนราธิวาสของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนราธิวาส (2555 : 3) แจ้งผลการตรวจเยี่ยมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำมัสยิดมาดารียิตดาอาลม อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส ปัญหาที่พบคือ เด็กมีปัญหาเรื่องฟันผุ ห้องน้ำมีไม่เพียงพอ ไม่แยกห้องน้ำชาย หญิง ไม่มีห้องน้ำครู แสงสว่างภายในห้องน้ำไม่เพียงพอ และผลการตรวจเยี่ยมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแอแว อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส ปัญหาที่พบคือ ไม่มีห้องน้ำแยกชาย หญิง และครู ไม่มีอ่างล้างมือ และที่แปรงฟัน มีประตูทางออกเพียงทางเดียว

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ค้นคว้าอิสระจึงสนใจที่จะศึกษาว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการ

ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยอยู่ไหนระดับใด ผลการศึกษากครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในอันที่จะนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการ หรือพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาการถ่ายโอนการจัดการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระ

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ตามตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะของการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

ความสำคัญของการค้นคว้าอิสระ

1. ข้อค้นพบจากการค้นคว้าอิสระทำให้ทราบระดับการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น
2. ข้อค้นพบจากการค้นคว้าอิสระทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาของผู้ดูแลเด็ก ที่มีประสิทธิภาพทำงาน และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัดต่างกัน ในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งผลการค้นคว้าอิสระจะเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานจัดการศึกษาร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป
3. ข้อค้นพบจากการค้นคว้าอิสระจะทำให้ทราบข้อเสนอแนะของผู้ดูแลเด็กในการบริหารการศึกษา ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหา การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

ขอบเขตของการค้นคว้าอิสระ

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียง จันทนราธิวาส ประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ในอำเภอเวียง จันทนราธิวาส มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด 11 ศูนย์ ผู้ดูแลเด็กจำนวน 36 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส, 2555 : 7)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทนราธิวาส โดยนำมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งกำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 1)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย

3.1.1.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.1.2 10 ปี ขึ้นไป

3.1.2 ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

3.1.2.1 เทศบาลตำบล

3.1.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

3.2.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

3.2.3 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

3.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหาร หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมกันดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยทรัพยากรในการบริหารได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด

การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน ตามรูปแบบของการศึกษาประเภทต่างๆ พัฒนาคนให้ มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี

มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง มาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านคุณสมบัติ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

2. ด้านงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การกำหนด มาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคาร สถานที่ ที่ตั้ง จำนวนชั้น ทางเข้าออก ประตู หน้าต่าง และพื้นที่ใช้สอย ด้านสิ่งแวดล้อม แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ในอาคาร ภายนอกอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ พื้นที่ เล่นกลางแจ้ง ระเบียบ ด้านความปลอดภัย การกำหนดมาตรฐานการป้องกันความปลอดภัย มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการ ดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา การจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมประจำวัน โภชนาการสำหรับเด็ก

4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การกำหนดมาตรฐาน การดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การประชุมชี้แจง ให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประสานงานและ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความ

คิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ให้การดูแลเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนเด็กเล็กระหว่างอายุ 3 – 5 ปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ดำเนินการจัดตั้งเอง และได้รับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาจากหน่วยงานอื่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยมีชื่อแตกต่างกันตามหน่วยงานสังกัดเดิมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนได้แก่

1. จากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.)
2. จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด (ศคม.)
3. จาก สปช. กระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า โรงเรียน

ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ดูแลเด็ก ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียง จันทนราธิวาส

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่ทำหน้าที่ในการบริหารราชการท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ในการบริหาร การให้บริการสาธารณะที่รัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินการ ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง

ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง การปฏิบัติงานที่ผ่านมาของผู้ดูแลเด็กในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับตามปีปฏิทินแบ่งเป็น 2 ระยะ

1. ต่ำกว่า 10 ปี
2. ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลในอำเภอเวียง จันทนราธิวาส

1. เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลที่ดำเนินการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอเวียง จันทนราธิวาส
2. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลที่ดำเนินการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอเวียง จันทนราธิวาส

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทนราธิวาส มีสาระสำคัญตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารการศึกษา
 - 1.1 การบริหาร
 - 1.2 การบริหารการศึกษา
 - 1.3 รูปแบบการบริหารการศึกษา
 - 1.4 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.5 แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545– 2559)
2. แนวคิดว่าด้วยเรื่องการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ
 - 2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น
 - 2.2 ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น
 - 2.3 หน้าที่ความรับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น
3. การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.2 การจัดการปกครองรูปแบบเทศบาลตำบล
 - 3.3 การจัดการปกครองรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
4. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 4.1 ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 4.2 ลักษณะของการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 4.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 4.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

5.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

5.3 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

5.4 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ

สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา เป็นกิจกรรมหนึ่งในจำนวนหลาย ๆ กิจกรรมของการดำเนินงานทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ดังนี้

1.1 การบริหาร

คำว่า “การบริหาร” ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมาย ซึ่งความหมายเหล่านี้ต่างก็กล่าวไปในทำนองเดียวกัน โดยให้ความสำคัญแก่ผู้บริหารว่า เป็นผู้ที่น่าองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายทั้งสิ้น การให้นิยามคำว่า “การบริหาร” จึงอาจแตกต่างกันไปบ้างตามแนวทางที่นักบริหารแต่ละคนได้ศึกษา ดังนี้

วิจิตร ศรีสอาน และทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2535 : 19) ได้ให้ความหมายว่า “การบริหาร เป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันโดยใช้กระบวนการ และทรัพยากรที่เหมาะสม”

เสนาะ ดิเียว (2543 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนอื่นและอาศัยคนอื่น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

จันทรานี สงวนนาม (2545 : 9) กล่าวว่า การบริหาร สามารถใช้คำ 2 คำทดแทนกันได้ ได้แก่ คำว่า “การบริหาร (Administration)” และ “การจัดการ (Management)” แต่ในความหมายที่แท้จริง คำว่า การบริหาร (Administration) จะเน้นในเรื่องของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับ

นโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมักจะใช้กับการบริหารงานทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) มักจะใช้ในงานที่เกี่ยวกับธุรกิจเอกชน แต่ทั้ง 2 คำต่างก็มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของผู้บริหารทั้งสิ้น

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 42) ได้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ปัจจัยต่างๆเข้ามามีส่วนสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

ดังนั้น สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมกันดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยทรัพยากรในการบริหารได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 การบริหารการศึกษา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้คนสามารถพัฒนาตนเองและเรียนรู้การอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษามีการพัฒนาไปไม่หยุดยั้ง การบริหารด้านการศึกษาก็ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จึงมีอาจารย์และนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา

หวน พินรุพันธ์ (2529 : 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

เขวภา เดชะคุปต์ (2542 : 13) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา คือ ความพยายามในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษาอันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ เป็นต้น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความพยายามที่จะจัดดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยให้มีผลผลิตคือผู้เรียนที่มีคุณภาพมากที่สุด

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2544 อ้างถึงในสันติ บุญภิรมย์, 2552 : 53) ได้ให้ความหมายของ การบริหารการศึกษา ว่าการบริหารการศึกษา หมายถึง การให้ความรู้แก่เยาวชน เป็นหน้าที่สำคัญของครูอาจารย์ที่จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 53) ได้ให้ความหมายของ การบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน ตามรูปแบบของการศึกษาประเภทต่างๆ เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน ตามรูปแบบของการศึกษาประเภทต่าง ๆ พัฒนาคนให้ มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี

1.2.2 หลักการบริหารการศึกษา

ธีระ รุญเจริญ (2546 : 9-10) กล่าวถึง หลักการบริหารการศึกษาตามแนวการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

1. เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีองค์กรและบุคคลส่วนกลาง ได้แก่ สภาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอุดมศึกษา คณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรมส่วนท้องถิ่น ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา
2. เป็นการบริหารที่เน้นการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของนักเรียนที่ทุกคน ทุกฝ่าย ทุกองค์กรมีส่วนร่วม มีหลักการ แนวทาง รูปแบบที่ชัดเจน เน้นการใช้เทคโนโลยี
3. เป็นการบริหารที่ใช้บุคลากรมืออาชีพ มีลักษณะเฉพาะ มีวิสัยทัศน์เป็น ผู้นำมนุษยสัมพันธ์ ต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
4. เป็นการบริหารที่ต้องมีการตรวจสอบ และประเมิน ตามมาตรฐานภายใน โดยหน่วยงานภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
5. เป็นการบริหารที่เน้นเป็นพิเศษที่สถานศึกษา ใช้การกระจายอำนาจ การบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหาร งบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยเน้น SBM (การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน school-based management)

6. เป็นการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจไปสู่ระดับท้องถิ่น คือ เขตพื้นที่ และสถานศึกษา

7. เป็นการบริหารที่อาศัยองค์กรวิชาชีพ ได้แก่ สมาครและบุคลากรทางการศึกษา องค์กรกลางการบริหารงานบุคคล

8. เป็นการบริหารที่เน้นการทัดเทียมกัน ในด้านปริมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัว

9. เน้นคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพมากขึ้น

10. เป็นการบริหารงานวิชาการ ประกันคุณภาพให้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 57) ได้กล่าวว่า หลักการบริหารการศึกษา เฉพาะใน ส่วนของคำว่าหลักการ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน ให้สำเร็จบรรลุตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนั้นเมื่อรวมหลักการไปรวมกับการบริหารการศึกษาเพื่อทำให้การ บริหารการศึกษามีทิศทางเกิดขึ้น จึงเรียกว่า หลักการบริหารการศึกษา ซึ่งหมายถึง เนื้อหา สารสำคัญยิ่งต่อการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาของประเทศชาติหากดำเนินการไปด้วยความ เรียบร้อย บรรลุตามความมุ่งหมายแห่งการศึกษาทุกประเภททั้งในด้านประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การศึกษาค้นคว้าให้รู้ถึงแนวทางต่างๆ ที่นำมาใช้การบริหารการศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่องาน ในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เนื่องด้วยงานการศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคง และความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติ ทั้งนี้การจัดการศึกษาให้กับบุคคลต้องใช้ระยะเวลาอัน ยาวนานจึงจะบังเกิดผล หลักการบริหารการศึกษาจึงเป็นการกำหนดทิศทางในการบริหารการศึกษา ให้บรรลุตามผลสำเร็จได้ด้วยดี

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักการบริหารการศึกษา หมายถึง การนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารมาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้ดำเนินการได้ยึดถือปฏิบัติ ก่อให้เกิดผลสำเร็จในการจัดการศึกษาอย่างรวดเร็ว และเหมาะสมพร้อมกับการประหยัทรัพยากร อื่น ๆ

1.3 รูปแบบการบริหารการศึกษา

ประเทศไทยมีระบบการบริหารการศึกษาที่สอดคล้องกับระบบบริหารราชการ แผ่นดิน โดยระบบบริหารราชการแผ่นดินเป็นระบบใหญ่และมีระบบการบริหารอื่น ๆ เป็นระบบย่อย เช่น ระบบการบริหารการศึกษา

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 174) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการและการบริหารการศึกษาไทยมีหลายรูปแบบด้วยกัน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แบบรวมอำนาจ เนื่องด้วยประเทศไทยมีการปกครองในระบบราชการ ซึ่งเป็นระบบของการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางมาเป็นระยะเวลาช้านานแล้ว ที่เรียกว่า ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนถึงรัชกาลที่ 7 ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย แต่ในส่วนของการบริหารการศึกษาก็ยังยึดติดกับระบบการรวมอำนาจอยู่เช่นเดิม ทั้งนี้ก็เพราะว่าการบริหารการศึกษา คือ การบริหารราชการ

2. แบบข้าราชการคฤณนโยบายการบริหารและปฏิบัติแทบทั้งสิ้น เนื่องด้วยข้าราชการเห็นว่าตนเองมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหนือกว่า โดยเฉพาะข้าราชการในระดับคฤณนโยบายและการบริหารถือว่าตนเองเหนือกว่าข้าราชการในระดับปฏิบัติการ การบริหารการศึกษาผูกพันอยู่กับระบบราชการ แท้ที่จริงแล้วในการด้านการบริหารการศึกษา บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดก็คือบุคลากรในระดับปฏิบัติการที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอน จึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

3. แบบที่นักการเมืองคฤณการศึกษา หมายถึง บุคคลที่มาจากการเลือกตั้งแล้วมาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในหน่วยงานทางการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย มาควบคุมดูแลการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามที่แถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือสภาต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น และอีกประการหนึ่ง นักการเมืองมีอำนาจในการจัดสรรงบประมาณ นักการเมืองก็ต้องการมีผลงานด้านการจัดการศึกษา เพื่อนำไปเป็นเหตุผลในการต่อรองเรื่องงบประมาณแผ่นดินจากรัฐบาล นักการเมืองดังกล่าวในระดับชาติ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี รัฐมนตรีช่วย ผู้ช่วยรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเช่นกัน สำหรับในระดับท้องถิ่นคือ นายกเทศมนตรี เทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นอีกด้วย

4. แบบมีรากฐานผูกพันอยู่กับศาสนา การจัดและการบริการการศึกษาตามรูปแบบนี้ ผู้บริหารการศึกษานำการปฏิบัติตามหลักศาสนา โดยนำหลักธรรมคำสอนในศาสนามาใช้จัดการบริหารและการสอนภายในสถานศึกษา อาจเห็นได้จากโรงเรียนหรือสถานศึกษาทางศาสนาต่าง ๆ ตั้งขึ้น ซึ่งในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก หากมองให้ลึกซึ้งถึงที่มาของการศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษาเริ่มต้นด้วยผู้รู้ในศาสนาหรือที่เรียกว่านักบวช นักพรต ผู้นำศาสนา ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีความรู้มากกว่าบุคคลทั่วไป จึงเปิดบ้านของตนเองตั้งเป็นสำนัก แล้วเปิดสอนวิชาความรู้ในแต่ละสาขา ตามแต่เจ้าของสำนักและพรรคพวกพอหาได้ มาตั้งตนเป็นผู้สอน ดังนั้น ความผูกพันดังกล่าว

จึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ สำหรับในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาไม่ยอมให้มีการสอนศาสนาในโรงเรียนของรัฐ และจะไม่ให้เงินอุดหนุนโรงเรียนสอนศาสนา ใด ๆ ทั้งสิ้น

5. แบบให้เอกชนจัดตั้งโรงเรียนได้ เป็นการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาลงทุนทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะว่าเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับอุดมศึกษา บางแห่งสามารถจัดได้ถึงระดับปริญญาเอก ซึ่งในระยะแรกเรียกกันโดยทั่วไปว่าโรงเรียนราษฎร์ (Private School) ในระยะต่อมาเรียกว่า โรงเรียนเอกชน

6. แบบที่ใช้ความเสมอภาค เมื่อจัดตั้งโรงเรียนหรือสถานศึกษาแล้ว ต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าไปศึกษาเล่าเรียนได้ตามความประสงค์ ไม่มีการกีดกันทางศาสนาหรือลัทธิ ความเชื่อ เป็นต้น

7. แบบมีหน่วยงานที่มีอำนาจควบคุมการศึกษาหลายหน่วย ที่สามารถเห็นได้อยู่ในปัจจุบันในส่วนของการศึกษาสายสามัญ เช่น กระทรวงมหาดไทยจัดและควบคุมโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ โรงเรียนเทศบาล และสำหรับการศึกษาเฉพาะทางที่ให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการแทนที่จะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการเพียงอย่างเดียว

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การจัดและการบริหารการศึกษาในหลากหลายรูปแบบจะมีโอกาสพัฒนาการศึกษาในเชิงสร้างสรรค์อย่างไม่มีวันจบสิ้นในโลกแห่งการศึกษา ในทางตรงกันข้าม อาจทำให้โรงเรียนบางประเภท บางรูปแบบ มีมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำหรือพอฟ่านเกณฑ์เท่านั้น ซึ่งจะเป็นผลกระทบที่ไม่ดีต่อผู้เรียน เนื่องด้วยเขามีโอกาสน้อยกว่าบุคคลอื่น

1.4 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ดังนั้นทิศทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการปรับตัวตลอดจนพัฒนาบุคลากรและระบบการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาในอนาคต และเตรียมความพร้อมในด้านการศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น การศึกษามีคุณภาพได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ควรที่จะร่วมกันคิดร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นให้ยั่งยืน

โกวิท พวงงาม (2550 : 19) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันแนวคิดของการกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการบริหารงานของรัฐบาลกลางมุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นเป็น

ผู้ดำเนินการมากขึ้น ส่วนกลางเพียงกำหนดนโยบายในภาพรวมเป็นสำคัญรวมทั้งแนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาของชาติทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ดังนี้ มาตรา 289 บัญญัติไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า สถานพัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาเช่นเดียวกับโรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

มาตรา 18 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย ให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

มาตรา 41 บัญญัติไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 บัญญัติไว้ว่า ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวคิดของการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปยังท้องถิ่นให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการกระจายอำนาจไปสู่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐได้อิโณภารกิจในการจัดการศึกษา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดการทั้งหมดตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของชุมชน

1.5 แผนนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559)

กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559) เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นนโยบาย เป้าหมายวัตถุประสงค์และจัดทำแผน อีกทั้งใช้เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับศักยภาพ ตามความพร้อมและตรงตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (2544: 1) ได้กำหนดแผนนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งคือ พัฒนาคอนอย่างรอบด้าน และสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีแผนนโยบายเพื่อการดำเนินการ คือการพัฒนาคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ให้อมีโอกาสได้เข้าถึงการเรียนรู้ โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0 – 5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนา และเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมทั้งได้วางกรอบการดำเนินงานการพัฒนา และเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา และการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความรู้ในการเลี้ยงดูลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนารากฐานพัฒนาการของทุกชีวิตอย่างเหมาะสม โดยนโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งด้านครอบครัว เด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ กำหนดดังนี้

- 2.1 จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน บริการต่างๆ ทั้งทางด้านสุขภาพการวางแผนและแก้ไขปัญหาครอบครัว

- 2.2 สนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในชุมชนและสถานประกอบการบนนโยบายด้านการศึกษาที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงอุดมศึกษา นอกจากนี้รัฐจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรง หรือมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลครอบคลุม ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ

และสถาบันสังคมอื่น มีส่วนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทั่วถึงและได้มาตรฐานเท่าเทียมกันดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการจัดการศึกษา ดังนี้

1.5.1 วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นการมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาคือ “การศึกษาสร้างความสุข มุ่งคุณภาพ รักษาสีลปวัฒนธรรม นำเทคโนโลยี มีภูมิทัศน์สวยงาม โดยมีนโยบายการจัดการศึกษา ดังนี้

1. นโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งรัดจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน

1.5.2 ภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่น

การจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะมีความหลากหลายและเป้าหมายที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา โดยสามารถสรุป ได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาและวางรากฐานชีวิตการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ของตนเอง

ด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบกรงานอาชีพ และทักษะทางสังคมโดยให้ผู้เรียนมีความรู้คุณธรรมและมีความสำนึกในความเป็นไทย

3. การจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดบริการและหรือส่งเสริมสนับสนุนพัฒนา ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนรวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

4. การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชน แก่เด็กและเยาวชนประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

5. การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

1.5.3 วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาท้องถิ่น

การจัดการศึกษาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์สำคัญคือการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

3. เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมการสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น

5. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกาย และฝึกฝนกีฬาร่วมกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของการกีฬานันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เยาวชน ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

6. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพให้มีความก้าวหน้าไม่เป็นการแก่สังคม

7. เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีลักษณะที่สามารถบูรณาการ วิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการ โดยการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มุ่งหวังให้เด็กทุกคนได้รับพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม และเติบโตตามศักยภาพเหมาะสมตามวัย

2. แนวคิดว่าด้วยเรื่องการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ

โดยทั่วไปหลักการปกครองประเทศนิยมแบ่งเป็น 3 หลัก คือ หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization) หลักการแบ่งอำนาจการปกครอง (Deconcentration) และหลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) ซึ่งหลักการกระจายอำนาจ คือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง

2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การให้นิยามหรือความหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น มีนักวิชาการหรือนักคิดได้บัญญัติ คำว่า การปกครองท้องถิ่น ไว้หลายประการ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

วุฒิสาร ตันไชย (2547, 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า การปกครองท้องถิ่นว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางที่ส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ และประชากรเป็นของตนเอง ประการสำคัญองค์กรดังกล่าวจะต้องเป็นอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจ

จากส่วนกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547 : 4 - 5) ได้ให้ความหมาย การปกครองส่วนท้องถิ่นว่าการปกครองท้องถิ่น คือการให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองกันเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานจากหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึง การที่รัฐบาลมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

โกวิท พวงงาม (2550 : 13) มีความเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น มีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารอย่างอิสระในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงินและการคลัง และกำหนดนโยบายของตนเอง รวมทั้งหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์ของรัฐและของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรดังกล่าวในกรณีประเทศไทย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.) เทศบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล, พัทธา และ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

เดเนียล วิท (Danial Wit, 1967 : 101-103 ; อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม, 2550 : 12) ได้นิยามความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่น ก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์การอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

แฮร์ริส จี.(Harris G. Mongtagu ,1984 : 3 ; อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม, 2550 : 12) ได้นิยามความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่าง

โดยดำเนินกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

2.2 ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญหลายประการ มีนักวิชาการด้านการปกครองหลายท่านได้กล่าวไว้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) จำแนกลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่าเป็นองค์การที่จัดขึ้นโดยกฎหมายจากส่วนกลาง มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนและมีคณะผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างเป็นอิสระ และมีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษีและหารายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดและจัดท่างบประมาณของตนเอง รวมทั้งมีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง ไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งองค์การท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นจะมีบุคลากรของตนเองบริหารงานภายในท้องถิ่นเป็นพนักงานท้องถิ่นที่ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณของท้องถิ่นเอง

ปธาน สุวรรณมงคล (2547 : 4 - 5) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

1. เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอำนาจของกฎหมาย การเป็นนิติบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมาย สำหรับการปกครองท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชนโดยมีกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้นๆ และสามารถก่อพันธะทางกฎหมาย เช่น ทำสัญญา การก่อหนี้ เป็นต้น

2. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะจะมีการดำเนินการตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการระบุหน้าที่ไว้โดยชัดเจนหรืออาจเป็นการระบุให้องค์กรปกครองท้องถิ่นสามารถริเริ่มทำการใด ๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศ

3. ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยทั่วไปสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ส่วนผู้บริหาร หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้ง

โดยตรงจากประชาชนหรืออาจมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยสภาเป็นผู้เลือกผู้บริหารหรือ คณะบริหารท้องถิ่นก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องที่สำคัญทั้งนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่นการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การริเริ่มกฎหมาย การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ประพฤติไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป การให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารหรือคณะผู้บริหาร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็งจะทำให้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากขึ้น และมีความโปร่งใสในการทำงาน ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเข้มแข็ง

5. มีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ สาระสำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น คือ ต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอเพื่อให้สามารถดำเนินงานในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดความเป็นอิสระในการบริหารงานในที่นี้หมายถึง อำนาจในการตัดสินใจ ดำเนินการในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย โดยที่รัฐบาลกลางควรมีหน้าที่เพียงสนับสนุน ส่งเสริมและกำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่นมากกว่าการควบคุมอย่างใกล้ชิด

6. มีอำนาจในการจัดหารายได้และใช้จ่ายรายได้้อย่างอิสระตามสมควรการปกครองท้องถิ่นที่บังเกิดผลดีต่อท้องถิ่นโดยส่วนรวม ต้องมีอำนาจในการจัดหารายได้ภายในท้องถิ่นของตนอย่างเพียงพอต่อการบริหารงานกล่าวคือ มีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บเอง ได้นอกเหนือจากรายได้ของท้องถิ่น เพื่อแก้ไขและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

7. มีการกำกับดูแลจากรัฐ การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของรัฐ และจัดตั้งโดยรัฐมีกฎหมายรองรับ มิใช่องค์กรที่เป็นอิสระเด็ดขาดจากรัฐ ดังนั้น การกำกับดูแลจึงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำเป็น เพื่อให้การใช้อำนาจของคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การกำกับดูแลของรัฐต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและต้องไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน

โกวิท พวงงามและ อลงกรณ์ อรรถแสง (2547 : 7) ได้เสนอว่า ลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นองค์กรในชุมชนที่มีขอบเขตพื้นที่ปกครองที่กำหนดไว้แน่นอน

2. มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย หรือกฎหมายรับรองสถานะความเป็นท้องถิ่น

3. มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมและสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการวินิจฉัยและกำหนดนโยบายภายใต้การควบคุมของรัฐ

4. มีการจัดองค์กรเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้บริหารท้องถิ่นและฝ่ายสภาท้องถิ่นหรือจัดในรูปแบบอื่น

5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยการเลือกตั้งคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและติดตาม ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองท้องถิ่นหรือชุมชนที่ได้รับอำนาจจากส่วนกลาง มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้น ๆ โดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ผ่านการกำกัดดูแลจากรัฐบาลกลางเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง

2.3 หน้าที่ความรับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น

การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

1. เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เช่น พืชพันธุ์ท้องถิ่น โบราณสถานของท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรอื่นๆ การจัดทำถนน สะพาน สวนหย่อม สวนสาธารณะการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

2. เป็นงานที่เกี่ยวกับเกี่ยวกับการป้องกันภัยรักษาความปลอดภัย เช่นงานดับเพลิง งานบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ

3. เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมงานด้านนี้มีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก จึงเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่จะต้องจัดให้มีขึ้นหรือต้องรับผิดชอบร่วมมือกับรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา เช่น การจัดให้มีหน่วยบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น สถานสงเคราะห์ เด็ก คนชรา คนพิการ รวมทั้งงานที่ให้ความบันเทิงกับประชาชนในชุมชน เช่น การจัดห้องสมุด สำหรับประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

4. เป็นงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ของท้องถิ่น เช่น การจัดตั้งสถานธนาปาล (โรงรับจำนำ) การจัดการตลาด การจัดการบริการเดินรถ เป็นต้น งานประเภทนี้ถือเป็นกิจการที่ให้บริการแก่ประชาชน หากปล่อยให้เอกชนเข้าดำเนินการอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องรับมาดำเนินการเอง และยังเป็นการเพิ่มรายได้เข้าสู่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพราะสามารถเรียกเก็บค่าบริการเหล่านี้จากประชาชนได้

5. เป็นงานที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในฐานะที่การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย จึงมีหน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การใช้อำนาจเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่น การจราจร การรักษาความสะอาด เป็นต้น

ประธาน สุวรรณมงคล (2547: 7 - 8) ได้จำแนกบทบาทของการปกครองท้องถิ่นซึ่งโดยทั่วไปการปกครองท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ จะมีบทบาทที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของประเทศนั้น แต่กล่าวโดยรวมแล้วการปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1. บทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาการเมือง ในฐานะที่การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันทางการเมืองหนึ่งจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นให้ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบาย และอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างมีความรับผิดชอบและโปร่งใส

2. บทบาทในการจัดให้มีบริการสาธารณะ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ได้รับมอบหมายภารกิจจากรัฐบาลกลาง องค์กรปกครองท้องถิ่นจะทำหน้าที่ในการจัดให้มีและให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น ชุมชนเมืองจะมีความต้องการบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา การเคหะ การขนส่งมวลชน ในขณะที่ชุมชนบทก็มีความต้องการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้านถนน แหล่งน้ำ การส่งเสริมอาชีพและรายได้ รวมทั้งการให้บริการพื้นฐานที่จำเป็นแก่ประชาชนเช่น การจัดการศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น

3. บทบาทในการกระตุ้นการพัฒนาท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญในการระดมความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน และกระตุ้นชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่คณะผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันกำหนดโดยเฉพาะการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้เกิด

การลงทุนจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน เช่นการสร้างระบบโครงข่ายถนนที่เชื่อมต่อกับทางสายหลัก มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเพียงพอ มีการพัฒนาฝีมือแรงงานในท้องถิ่นที่จะรองรับการลงทุนจากภายนอกได้ หรือส่งเสริมให้เกิดอาชีพที่ทำรายได้แก่ประชาชนในชุมชน รวมทั้งการกระตุ้นให้มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น

4. บทบาทในการประสาน ดังกล่าวแล้วว่า การปกครองท้องถิ่นมิได้เป็นอิสระในการปกครองตนเองโดยสมบูรณ์จากรัฐ ในทางตรงกันข้าม การปกครองท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองท้องถิ่นจะเป็นองค์กรสำคัญที่ทำหน้าที่ประสานระหว่างนโยบายของรัฐบาลกลางกับนโยบายของคณะผู้บริหารที่มีที่มาจากสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประโยชน์กับทั้งท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม เช่น การนำนโยบายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลของรัฐบาลมาปฏิบัติในท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่ต้องการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของคนในท้องถิ่น เป็นต้น

5. บทบาทในการให้ความคุ้มครอง การปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทในการให้ความคุ้มครอง ปกป้องสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในท้องถิ่นด้วย เช่น การดูแล ตรวจสอบมิให้โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ปล่อยมลภาวะออกมาเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน การให้การดูแลเด็ก ผู้สูงอายุโดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์และฟาร์มโคนม เป็นต้น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบที่กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ กำหนดให้เป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการจัดบริการสาธารณะและบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปโดยประโยชน์สูงสุดของประชาชน

3. การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย เพื่อทำหน้าที่ลดภาระของรัฐบาลโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน จะได้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของกลุ่มคนในชุมชน

3.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การให้นิยามหรือความหมายเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จากการค้นคว้าเอกสารมีนักวิชาการหรือนักคิดได้บัญญัติ คำว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2550 : 13) ได้ให้ความหมายของคำว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึง รูปแบบของการบริหารราชการท้องถิ่น ในการปกครอง การบริหาร การให้บริการ สาธารณะ บนพื้นฐานของแนวคิดในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการท้องถิ่นมากขึ้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2554 : 1364) ได้ให้ความหมายของคำว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ในการปกครองดูแล จัดการ และการให้บริการของรัฐ ที่รัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น โดยจัดเป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ

ดังนั้น สรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่ทำหน้าที่ในการบริหารราชการท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ในการบริหาร การให้บริการ สาธารณะที่รัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินการ ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง

3.2 การจัดการปกครองในรูปแบบเทศบาลตำบล

เทศบาลนับได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของการเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบแรกของประเทศไทย โดยในหัวข้อนี้จะนำเสนอในเรื่องความเป็นมา โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

มรุต วันทนการ (2547 : 2) ได้กล่าวว่า เทศบาล นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองตนเองในประเทศไทย โดยถือกำเนิดขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ถือเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติเป็นมาที่ยาวนาน อาจกล่าวได้ว่า เทศบาลเกิดขึ้นมาจากการพัฒนาการของสุขาภิบาล เมื่อปี พ.ศ. 2440 ในรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองแบบใหม่ในระดับท้องถิ่น เรียกว่า “สุขาภิบาล” ในปี พ.ศ. 2448 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทอดลวง จัดตั้งสุขาภิบาลขึ้น เป็นครั้งแรก ที่ตำบลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการสุขาภิบาล ประกอบด้วย กำนัน หัวหน้า ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย พ่อค้าในเขตสุขาภิบาล เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโดยให้ข้าหลวง

เทศาภิบาล มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการทำงานของคณะกรรมการสุขาภิบาล และตรวจสอบบัญชีการปกครองรูปแบบสุขาภิบาล ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการปกครองท้องถิ่นไทย แม้ว่าการบริหารงานยังไม่ใช้การปกครองตนเองที่แท้จริง

เทศบาลได้จัดตั้งเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2478 โดยการยกฐานะสุขาภิบาลที่มีอยู่ในขณะนั้น ขึ้นเป็นเทศบาล ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยแบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เทศบาลนคร
2. เทศบาลเมือง
3. เทศบาลตำบล

1. โครงสร้างของเทศบาลตำบล

กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาลตำบล พ.ศ.2534 โดยกำหนดโครงสร้างให้มีการจัดตั้งกองหรือฝ่ายขึ้นได้ถึง 12 หน่วย ได้แก่

1. สำนักงานปลัด
2. กองหรือฝ่ายประปา
3. กองหรือฝ่ายการแพทย์
4. กองหรือฝ่ายการศึกษา
5. กองหรือฝ่ายการคลัง
6. กองช่าง
7. กองหรือฝ่ายช่างสุขาภิบาล
8. กองหรือฝ่ายวิชาการและแผนงาน
9. กองหรือฝ่ายสวัสดิการสังคม
10. กองหรือฝ่ายอนามัยและสิ่งแวดล้อม
11. หน่วยตรวจสอบภายใน
12. แขวง

2. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

ได้กำหนดไว้อย่างกว้างขวาง โดยแบ่งหน้าที่ออกเป็น 2 ประเภท คือ “อำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำ” และ “อำนาจหน้าที่ที่สามารถทำได้” ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่12) พ.ศ. 2546 (กำหนดไว้ในมาตราที่ 50) ดังนี้

2.1 อำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำ

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (3) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- (4) ป้องกันการระงับโรคติดต่อ
- (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ท้องถิ่น

- (9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2.2 อำนาจหน้าที่ที่สามารถทำได้

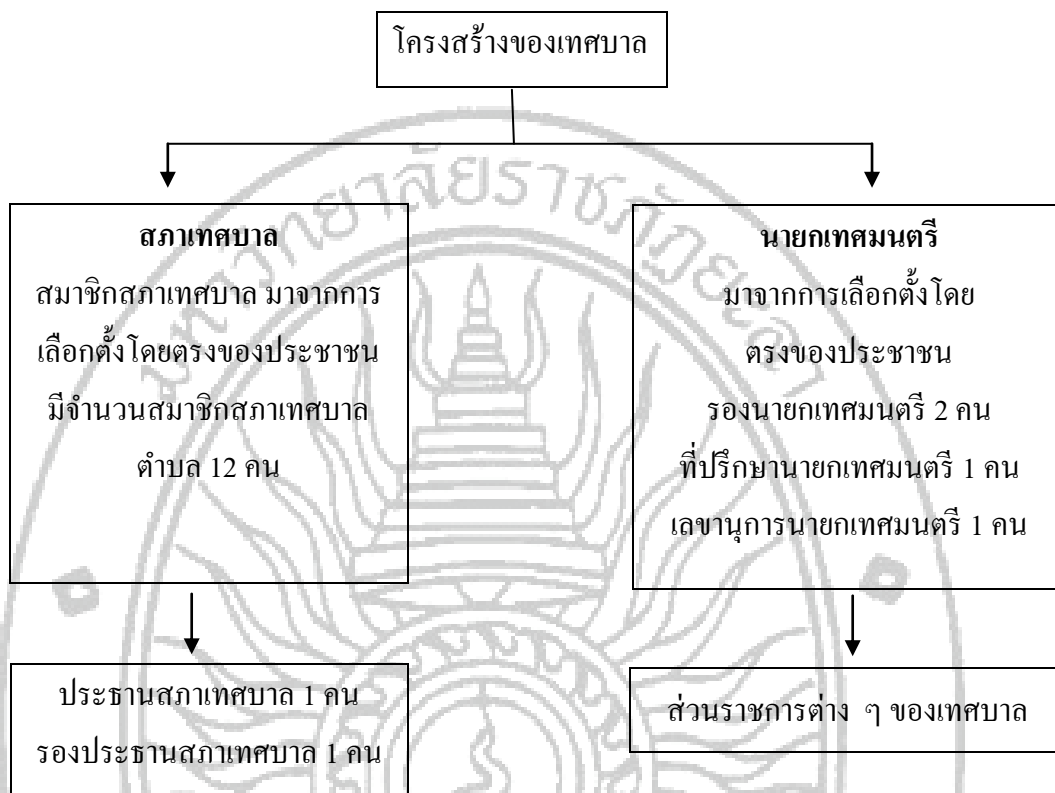
- (1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (9) เทศพาณิชย์

สำหรับโครงสร้างของเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการปกครองรูปแบบเทศบาล หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญและใช้ในการบริหารบ้านเมืองเป็นหลัก ใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2476 จนถึงปัจจุบัน แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภท คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการบริการสาธารณะตามที่กฎหมายจัดตั้งกำหนด

โครงสร้างของเทศบาลตำบล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 1 โครงสร้างของเทศบาล
ที่มา (มรุต วันทนกร, 2547 : 28)

3.3 การจัดการปกครองในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. นับได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทล่าสุดที่ได้มีการจัดตั้ง โดยในหัวข้อนี้จะนำเสนอในเรื่องพัฒนาการขององค์การบริหารส่วนตำบล โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

โกวิท พวงงาม (2543 อ้างถึงใน กองราชการส่วนตำบล, 2545 : 1) ได้กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2500 หลักการสำคัญกฎหมายฉบับนี้คือ กำหนดให้ตำบลที่ได้รับการจัดตั้งมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์ โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ รายจ่าย และพนักงานตำบลที่รับเงินเดือนจากงบประมาณของตนเองสามารถดำเนินการส่วนตำบลได้อย่างอิสระ และในปีพ.ศ.2537 ได้เกิด

ขึ้นมาใหม่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546) เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบลโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบสภาตำบล
2. รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

3.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบสภาตำบลได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคลได้แก่สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 214 แห่ง
2. รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ผ่านมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาทได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43) พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ โครงสร้างที่มาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น และในปีเดียวกันรัฐบาลได้ออกกฎหมายที่เรียกว่าพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีการกิกเพิ่มขึ้น เป็น 31 ข้อ จากเดิมเพียง 9 ข้อ และต่อมาในปี พ.ศ.2544 ได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการที่เรียกว่า แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2544 ซึ่งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้รับมอบหน้าที่และภารกิจตามแผนการถ่ายโอนอำนาจ จากกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2545-2553 มีทั้งหมด 6 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

(1) งานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ งานด้านทางบก ทางน้ำ การขนส่งรวมทั้งสถานีขนส่ง กิจกรรมที่เป็นสาธารณูปโภคสาธารณูปการที่ท้องถิ่นมีความสามารถทำได้เองหรือทำร่วมกับท้องถิ่นอื่น การผังเมือง เป็นต้น

(2) งานด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้แก่ งานด้านส่งเสริมและพัฒนาอาชีพงานสวัสดิภาพสังคม งานนันทนาการ การสาธารณสุขชุมชน การศึกษาที่เป็นการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ เป็นต้น

(3) งานด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ งานส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นต้น

(4) งานด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ได้แก่ งานด้านการวางแผนพัฒนาจังหวัด พัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น

(5) งานด้านบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เช่นงานการคุ้มครองและบำรุงรักษาป่า การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ การดูแลรักษาที่สาธารณะ เป็นต้น

(6) งานด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

วารสารส่งเสริมองค์การบริหารส่วนตำบล (2546 : 8 – 10) ได้กล่าวว่า อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามมาตรา 66

2. มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 67 รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนี้

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก
- (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (7) ค้ำครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ

วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

3. มีหน้าที่อาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาม
มาตรา 68 ดังนี้

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) ให้มีการบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงรักษา สถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อน

หย่อนใจและสวนสาธารณะ

- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจกรรมสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การคุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณ

สมบัติ

- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วน

ตำบล

- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

4. หน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบล ทราบล่วงหน้าตามสมควร หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว ให้นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินการนั้นด้วย (มาตรา 69)

5. การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (มาตรา 69/1)

6. มีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล (มาตรา 70)

7. ออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในตำบล ได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับแก่ผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน 1,000 บาท (มาตรา 71)

8. ขอให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม (มาตรา 72)

9. ทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อกระทำการกิจการร่วมกันได้ (มาตรา 73)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการปกครองรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 3537 กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีที่ผ่านมาติดต่อกว่าสามปี มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้การบริหารจัดการ และการบริการสาธารณะเป็นไปโดยประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมโดยตรง ภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ตามที่กฎหมายกำหนด

4. แนวความคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก อายุระหว่าง 3-5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร

และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคมต่อไป

4.1 ความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานให้การศึกษาแก่เด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี เพื่อมุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนั้น จึงมีนักวิชาการและหน่วยงานของรัฐได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 1) ได้ให้ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 – 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กรมอนามัย (2550 : 2) ได้ให้ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า หมายถึง สถานที่รับเลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี จำนวนตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป และผู้ดำเนินการไม่ใช่ญาติของเด็ก โดยมีการจัดการที่มุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550 : 47) ได้ให้ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่าหมายถึง สถานที่ดำเนินการรับเลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี จำนวนตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป โดยผู้ดำเนินการไม่ใช่ญาติกับเด็กซึ่งอาจมีคำเรียกแตกต่างกันไป เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนเกณฑ์ และสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นต้น ความมุ่งหมายของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่เพื่อเป็นการยกระดับพื้นฐานชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กทุกคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ให้การดูแลเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนเด็กเล็ก อายุระหว่าง 3-5 ปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ดำเนินการจัดตั้งเอง และได้รับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาจากหน่วยงานอื่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542

4.2 ลักษณะของการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ให้การดูแลเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปตามวัย ซึ่งการที่เด็กจะได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างมี

ระบบ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นระบบ

เบญจา แสงมะลิ (2542 : 17) ได้กล่าวว่า ลักษณะการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยทั่วไปไว้ดังนี้

1. ลักษณะการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 ขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กอายุระหว่าง 3 -6 ปี เป็นระยะที่จะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ผู้ปฏิบัติงาน 1 คน จะรับผิดชอบดูแลเด็กประมาณ 20 คน เป็นอย่างมาก ซึ่งจำนวนเด็กในศูนย์มีความสำคัญต่อการบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจแบ่งได้ตามขนาด ดังนี้

- 1.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก มีเด็กประมาณ 40 คน
- 1.1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง มีเด็กประมาณ 60 คน
- 1.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง มีเด็กประมาณ 80 คน

1.2 สถานที่และอาคาร

1.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรตั้งอยู่ในชุมชน ใกล้โรงเรียน ใกล้สถานสถานีอนามย์ หรือใกล้วัด มัสยิด เพื่อเด็กจะได้สะดวกในการเดินทางไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริเวณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีสถานที่ที่เด็กสามารถวิ่งเล่นได้ มีต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา ขนาดของบริเวณขึ้นอยู่กับขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีพื้นที่อย่างน้อยประมาณ 100 ตารางวา และควรมีรั้วขอบเขตชัดเจนจัดตกแต่งให้สวยงาม

1.2.2 อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเป็นอาคารชั้นเดียว มีขนาดเล็กใหญ่ตามจำนวนเด็ก อาจจะสร้างติดพื้นดินหรือถ้าสร้างสูงกว่าพื้นดินควรมีบันได บันไดขึ้นสูงประมาณ 15 เซนติเมตร และควรมีระเบียงยาวตลอดอาคาร ซึ่งเด็กสามารถใช้เป็นที่เล่นในร่มหรือทำกิจกรรมต่างๆ ได้

1.3 ห้องปฏิบัติการ

1.3.1 ห้องเด็กเป็นห้องโถงกว้างสามารถบรรจุเด็กได้ทั้งหมดพื้นห้องเป็นไม้ปูด้วยกระเบื้องยาง หรือซีเมนต์ ตามปกติเด็กจะทำกิจกรรมต่างๆ ในห้องตั้งแต่กิน เล่น และนอน ถ้าเป็นพื้นซีเมนต์ไม่เหมาะสำหรับเด็กนอน ควรยกพื้นส่วนหนึ่งเป็นไม้สูงประมาณ 1 ฟุต สำหรับใช้เป็นเตียงนอน

1.3.2 ห้องทำงาน เป็นห้องไม่ใหญ่นักใช้เป็นที่ทำงานของผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใช้สำหรับปรึกษาหารือกันในเรื่องการทำงาน และเป็นที่รับแขก หรือผู้ปกครองที่มาติดต่อด้วยบางส่วนของห้องจัดเป็นมุมพยาบาลเล็ก ๆ สำหรับเด็กไม่ค่อยสบายได้นอนพักผ่อน

ต่างหาก แต่ถ้าวศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่มากควรจัดห้องพยาบาลใกล้กับห้องทำงานเพื่อที่ผู้ปฏิบัติงานจะได้ดูแลได้สะดวก

1.3.3 ห้องน้ำ หรือที่อาบน้ำ จัดให้เหมาะสมเพียงพอกับจำนวนเด็ก และรักษาความสะอาดให้ถูกสุขลักษณะ พื้นที่ต้องไม่ลื่น ที่ขังน้ำสูงประมาณ 50 เซนติเมตร

1.3.4 ห้องส้วม ที่นั่งควรเล็กพอเหมาะกับเด็ก อัตราส่วน 20 คน ต่อ 1 ที่ใกล้ ๆ ห้องน้ำมีที่ล้างมือ พื้นที่ขัดสะอาด และไม่ลื่น ห้องส้วมอยู่ในอาคาร ถ้าอยู่นอกอาคารมีทางเดินที่มีหลังคา

1.3.5 ห้องพัสดุศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำเป็นต้องมีห้องพัสดุสำหรับเก็บสิ่งของเครื่องใช้ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ของเด็ก ห้องพัสดุถ้าทำชั้นรอบห้องจะสะดวกในการเก็บและสะดวกในการหยิบสิ่งของเครื่องใช้

1.3.6 ห้องครัวเป็นที่สำหรับประกอบอาหารสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แม้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งไม่ทำอาหารกลางวันให้เด็กแต่ก็ใช้เป็นห้องเตรียมอาหารว่าง และเครื่องคั่วให้เด็กและใช้เก็บอาหารที่เด็กนำมาจากบ้าน เก็บสิ่งของเครื่องใช้ในการรับประทานอาหารภายในห้องครัวและที่ล้างชาม หน้าห้องครัวควรมีที่สำหรับจ่ายอาหารเด็ก

1.4 ครุภัณฑ์ เครื่องใช้ เครื่องเล่น

1.4.1 โต๊ะสำหรับเด็ก สูงจากพื้นถึงขอบโต๊ะ 40 – 50 เซนติเมตร ควรเป็นโต๊ะที่นั่งได้ 4 – 6 คน ใช้ทำกิจกรรม และรับประทานอาหารได้

1.4.2 เก้าอี้สำหรับเด็ก เก้าอี้เดี่ยวเด็กยกเองได้สูง 25 – 30 เซนติเมตร

1.4.3 กระดานดำประกอบแผ่นป้ายติดฝาผนัง ควรสูงจากพื้นถึงขอบกระดานช่วงล่าง 60 เซนติเมตร

1.4.4 ตู้ และชั้น สำหรับอุปกรณ์ และเครื่องใช้ประจำตัวเด็ก ควรมีส่วนสูงและลึกพอเหมาะที่เด็กจะใช้ได้สะดวก

1.4.5 ตู้และชั้นใส่เอกสาร และอุปกรณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.6 โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับผู้ปฏิบัติงาน

1.4.7 ถังผง ควรจัดให้มีทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.4.8 เครื่องใช้สำหรับมุมพยาบาล ประกอบด้วย เตียงพยาบาล 1 เตียง พร้อมเครื่องนอน ยาสามัญประจำบ้าน เครื่องเวชภัณฑ์ ได้แก่ ปากคีบ กรรไกร กระเป๋าน้ำร้อน ชามรูปไต เครื่องชั่งน้ำหนัก สายวัดรอบเอว กระโถน และตู้สำหรับเก็บยาและเวชภัณฑ์

1.4.9 เครื่องนอนประกอบด้วย เสื่อ หมอนแขน และผ้ารองศีรษะ

1.4.10 เครื่องรับประทาน ประกอบด้วย ถามหลุม ถ้วยน้ำ ช้อมส้อม
ผ้าเช็ดมือ หรือกระดาษนึ่ม เขี่ยอกหรือกาน้ำ

1.4.11 เครื่องครัว ประกอบด้วย จาน ชาม ถาด หม้อ กระทะ เตา เขียง มีด
ครก ถังน้ำ ทัพพี

1.4.12 เครื่องเล่น ประกอบด้วย ตุ๊กตาต่าง ๆ รถลาก แท่งไม้รูปทรง
ขนาดต่าง ๆ ลูกบอล ห่วงยาง ภาพต่อ หนังสือภาพ หนังสือนิทาน เครื่องเคาะจังหวะ

1.4.13 วัสดุ ประกอบด้วย กระดาษ กระดาษแข็ง กระดาษสี ดินสอ
ดินสอสี ดินสอเทียน สีฝุ่น พู่กัน ดินเหนียว ดำนํ้ามัน แป้งมัน แป้งเปียก กาว กรรไกร

1.4.14 เครื่องเล่นสนาม ประกอบด้วย ชิงช้า ม้าโยก โคร่งไม้ บ่อทราย
อ่างน้ำ ราวไต่ นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีสสิ่งจำเป็นเหล่านี้ด้วย คือ ธงชาติ พระพุทธรูป
และพระบรมฉายาลักษณ์

1.5 บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียกว่า ผู้ดูแลเด็ก หรือ ครู
ผู้ดูแลเด็ก คัดจากผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษา ยกเว้นผู้ที่ปฏิบัติงานก่อนหน้านี้
คัดเลือกจากผู้จบการศึกษาระดับชั้นต่ำ และอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี เป็นผู้ที่มีความกรุณา เมตตา รักเด็ก
ใจเย็น สุภาพ เรียบร้อย รักษาความสะอาด และผ่านหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

1.6 แนวการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มุ่งจัดกิจกรรม และประสบการณ์ ให้เด็กได้
พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

1.6.1 แนวการกำหนดตารางประจำวันสำหรับเด็ก ตารางกิจกรรม
ประจำวันและตารางการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์
สังคม และสติปัญญา ควรกำหนดดังนี้

ก่อน 09.00 น. เด็กเล่นตามอิสระ

09.00 – 09.15 น. เข้าแถว เคารพธงชาติ ตรวจร่างกาย

09.15 – 10.00 น. กิจกรรมสำหรับเด็ก

10.00 – 10.15 น. ไปห้องน้ำ ดื่มนม หรือรับประทานอาหาร

10.15 – 10.45 น. เล่นกลางแจ้ง ทำสวนครัว

10.45 – 11.30 น. กิจกรรมสำหรับเด็ก

11.30 – 12.00 น. รับประทานอาหารเช้า ไปห้องน้ำ

12.00 – 14.00 น. นอนพักผ่อน

14.00 – 14.30 น. ตื่นนอน เก็บเครื่องนอน ล้างหน้า อาบน้ำ

14.30 – 14.45 น. อาหารว่าง

1.6.2 แนวการจัดกิจกรรมให้กับเด็กเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเด็กในการเล่นและการปฏิบัติจริงเพื่อการเรียนรู้จากการใช้อุปกรณ์ที่เป็นของจริงและของจำลอง การหัดให้เด็กได้ช่วยตนเอง การเรียนภาษาโดยการพูดและสนทนา การฟังนิทาน การเล่าเรื่อง ซึ่งกิจกรรมครั้งหนึ่ง ๆ จะใช้เวลาไม่เกิน 20 นาที และจะต้องจัดกิจกรรมสลับกันไป เช่น ถ้าระยะหนึ่งเคลื่อนไหว ระยะต่อไปต้องอยู่เฉย หรือเคลื่อนไหวน้อย เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยมาก

1.6.3 แนวการประเมินผลเพื่อปรับปรุง มุ่งดูแล และวัดผลความเจริญเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคลและเป็นรายหมู่ เพื่อปรับปรุงวิธีการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยการสังเกต พิจารณา สนทนา ให้ทำกิจกรรมแล้วจดบันทึกรวบรวมไว้

1.6.4 แนวทางร่วมมือกับผู้ปกครองเน้นให้มีส่วนช่วยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำเป็นต้องติดต่อกับผู้ปกครองอยู่เสมอเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ระหว่างที่อยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและอยู่ที่บ้าน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ลักษณะการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเด็กอายุ ตั้งแต่ 3-5 ปี ทั้งการจัดการศูนย์ อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ ครุภัณฑ์ เครื่องใช้ เครื่องเล่นให้เอื้อต่อพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หน่วยงานที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหลายหน่วยงาน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของแต่ละแห่ง ทั้งที่สังกัดส่วนราชการต่าง ๆ และสังกัดองค์กร มูลนิธิ หรือหน่วยงานภาคเอกชน

เบญญา แสงมะลิ (2542 : 15-16) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งมีอายุระหว่าง 3 – 6 ปี เป็นส่วนใหญ่ อาจมีบางแห่งรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบด้วย ศูนย์เด็กเหล่านี้มีอยู่ทั่วไป ทั้งในเมือง อำเภอและตำบลในความรับผิดชอบของรัฐบาล องค์กร และเอกชน จุดประสงค์ของการตั้งศูนย์ก็เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต แต่เนื่องจากผู้รับผิดชอบนั้นมีหลายหน่วยงานจัดทำ ฉะนั้นจุดประสงค์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงมีความมุ่งหมายที่แตกต่างกันไปตามหน้าที่ของหน่วยงานที่จัดตั้งศูนย์ ปัจจุบันมีศูนย์เด็กของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดตั้งและรวบรวมได้ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาชุมชนจัดขึ้นทั่วไปในจังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย รับเด็กหญิง – ชาย อายุ 3 - 6 ปี

2. ศูนย์โภชนาการในความรับผิดชอบของกรมอนามัย จัดตั้งในบางจังหวัด รับเด็กหญิง – ชาย อายุ 6 ปี เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตตามหลักโภชนาการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของกรมอนามัยเป็นผู้ดำเนินงาน พี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ปฏิบัติงาน

3. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์ จัดตั้งมากในเมืองหลวง และจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์เหล่านี้เป็นของเอกชนจัดดำเนินงานรับ เด็กชาย – หญิง อายุ 2 – 6 ปี เพื่ออบรมเลี้ยงดูแทนบิดา มารดา ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

4. ศูนย์เด็กของเทศบาล รับเด็กหญิง – ชาย อายุ 3 - 6 ปี เพื่ออบรมเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

5. ศูนย์เด็กของศูนย์สาธารณสุข อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร รับเด็กหญิง – ชาย อายุ 2 – 6 ปี เพื่ออบรมเลี้ยงดูให้ถูกหลักอนามัยและช่วยเหลือพ่อแม่ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน จัดขึ้นเฉพาะบางท้องที่ มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

6. ศูนย์เด็กขององค์การ หมายถึง ศูนย์ของมูลนิธิ สมาคมและบริษัท อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การนั้น เพื่อเผยแพร่ผลงานขององค์การและสงเคราะห์เด็กของสมาชิกในองค์การนั้น รับเด็กหญิง – ชาย อายุ ระหว่าง 3 – 6 ปี จะดำเนินการโดยคณะกรรมการขององค์การมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

7. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบของกรมศาสนา ศูนย์เด็กเหล่านี้วัดจะเป็นผู้จัดตั้ง รับเด็กชาย – หญิง อายุ 3 – 6 ปี เพื่ออบรมเลี้ยงดูกล่อมเกลานิสัย ทั้งช่วยบิดา มารดา ที่ทำงานนอกบ้าน ผู้ดำเนินงาน คือ เจ้าอาวาส มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน กรมศาสนาช่วยงบประมาณได้เพียงเล็กน้อย

8. ศูนย์ปฐมวัย อยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นในชุมชนที่แออัด เพื่อสงเคราะห์เด็กและพ่อแม่ของเด็กที่ออกไปทำงานนอกบ้าน รับเด็กหญิง – ชาย อายุระหว่าง 3 – 6 ปี ท้องถิ่นได้มอบให้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นผู้ดูแลมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พ.ศ.2542

4.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หนึ่งในภารกิจสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 คือ ภารกิจด้านการจัดการศึกษา โดยเฉพาะงานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับการถ่ายโอนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งก็มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเอง ควบคู่กับการรับโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากส่วนราชการต่าง ๆ

4.4.1 ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พอสรุปได้ดังนี้

กรมพัฒนาชุมชน (2541 : 2 – 3) กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้เริ่มมีการพัฒนาเด็กมาตั้งแต่ พ.ศ. 2510 โดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นในหมู่บ้าน ตำบลตามความต้องการและขีดความสามารถของประชาชน เพื่อรับเด็กในชนบทอายุระหว่าง 3 – 6 ปี เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมดูแลของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก

คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบลและคณะกรรมการอื่น ๆ ซึ่งช่วยเหลือและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กการดำเนินงานให้ยึดหลักความต้องการและความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก กรมการพัฒนาชุมชนจะให้การสนับสนุนในด้านวิชาการและงบประมาณในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน รวมทั้งมีการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการพัฒนาเด็กเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากปัจจุบันภายหลังจากที่ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2537 และรัฐบาลได้มีนโยบายในการที่จะกระจายอำนาจการบริหารลงสู่ท้องถิ่น รวมทั้งปฏิรูประบบราชการให้มีขนาดเล็กลง โดยมีการถ่ายโอนงานบางส่วนให้ภูมิภาคและท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินงาน และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 16 (9) ระบุให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรา 67 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและคนพิการ

ดังนั้น กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้มีนโยบายที่จะกระจายกิจกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพและความพร้อม ให้มี

ส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามกำลังและขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ๆ ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.4.1.1 หลักการและวัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนแนวความคิดในการกระจายอำนาจ โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนา
2. เพื่อส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ
3. เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีขีดความสามารถที่กว้างขวางครอบคลุมทุกกิจกรรม และเรียนรู้หลักการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนในทุก ๆ ด้าน
4. เพื่อส่งเสริมและปูพื้นฐานให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย (Pre - School) ตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ

4.4.1.2 แนวทางในการดำเนินการถ่ายโอน

กรมพัฒนาชุมชน, 2541 : 11 – 12) กรมพัฒนาชุมชนได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีศักยภาพด้านงบประมาณจัดทำหนังสือถึงสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ แจ้งความประสงค์ว่าจะรับโอนงานบางส่วน หรือทั้งหมดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาดำเนินการ โดยจัดตั้งงบประมาณลงในข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การปรับปรุงตัวอาคารและสิ่งแวดล้อม การจัดหาครุภัณฑ์และวัสดุ ค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) วัสดุการเรียนการสอน เป็นต้น

4.4.2 การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กระบวนการ ขั้นตอนในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเด็ก (กพด.) โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเด็กขึ้นมา 1 ชุด ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณูญิก ปฏิคม และกรรมการ รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 5 คน เมื่อได้รายชื่อแล้วจึงจัดทำเป็นคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วรายงานให้อำเภอทราบ คณะกรรมการพัฒนาเด็กจะมีวาระการ

ปฏิบัติงาน 2 ปี มีหน้าที่บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กทั้งในและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. คัดเลือกผู้ดูแลเด็ก โดยกำหนดเงื่อนไข คุณสมบัติ ค่าตอบแทน และการทำสัญญา เป็นต้น

3. กำหนดระเบียบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การรับเด็ก อายุเด็กและค่าบำรุง เป็นต้น

4. เมื่อสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้รับเรื่องให้ตรวจสอบความถูกต้องข้อเท็จจริงแล้วรายงานจังหวัด ตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีศักยภาพและความตั้งใจจริงที่จะดำเนินการจริงหรือไม่ ใช้งบประมาณจากแหล่งใดในการก่อสร้าง และตรวจสอบข้อเท็จจริงในการกรณีที่ที่ดินที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นตั้งอยู่ว่าเป็นของใคร มีการทำหลักฐานยกให้/ให้สิทธิหรือ ไม่มีเงื่อนไขในสัญญาอย่างไร

5. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตรวจสอบรายละเอียด ตามที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ แล้วพิจารณานำความเสนอให้กรมพัฒนาชุมชนพิจารณา

6. ในหลักการกรมการพัฒนาชุมชน จะให้ความเห็นชอบให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพร้อมที่จะถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ๆ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการแทน ในกรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นสร้างด้วยงบประมาณของกรมพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สาธารณะ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบอยู่แล้ว แต่ถ้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นสร้างด้วยงบประมาณอื่น ๆ บนที่ดินที่มีเจ้าของกรมการพัฒนาชุมชนจะให้ความเห็นชอบแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการรับโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อเจ้าของอาคารและที่ดินนั้น ๆ ยินยอมให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการได้ อย่างไรก็ตาม กรมการพัฒนาชุมชนไม่อนุญาตให้องค์การบริหารส่วนตำบลใช้อาคารและพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การพัฒนาเด็ก

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ สถานที่ให้การดูแลเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนเด็กเล็ก อายุระหว่าง 3 – 5 ปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ดำเนินการจัดตั้งเอง และได้รับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาจากหน่วยงานอื่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยมีคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่ในการบริหารศูนย์และจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก

5. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549 : 2) ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำ มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าวได้รวบรวม และจัดทำขึ้น จำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน ซึ่งในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าอิสระ สนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง มาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกออกเป็นมาตรฐานการ ดำเนินงาน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และ ความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจาก ชุมชน

5.1 มาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

บุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการบริหารงานขององค์กร โดยเฉพาะองค์กร ด้านการศึกษา การจะให้องค์กรเดินไปข้างหน้าอย่างมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย จำเป็นอย่าง ยิ่งที่จะต้องกำหนดมาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีมาตรฐาน

5.1.1 บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549 : 3) ได้กำหนดคุณสมบัติ บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น มีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็ก ได้อย่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมี คุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนี้

1) ด้านคุณสมบัติ

1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1) มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการให้การศึกษาและพัฒนาเด็กเล็ก

2) มีนโยบายแผนและงบประมาณเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

1.2 บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตราฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือปฐมวัย หรือปริญญาทางการศึกษา หรือทางวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.2 มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

1.3 มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

1.4 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

1.5 ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

1.6 ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

1.7 แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

2) ผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไป ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

2.2 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

2.3 ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

2.4 ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

2.5 แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

2.6 มีระดับวุฒิภาวะ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจอารมณ์สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

2.7 เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุ่มเยือกเย็น และมีความขยันอดทน

2.8 มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

3) ผู้ประกอบอาหาร มีสถานภาพเป็นเจ้าพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ เช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้นวุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ และควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

4) ผู้ทำความสะอาด มีสถานภาพเป็นเจ้าพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษาควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ

2) ด้านบทบาทหน้าที่

2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง และดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

3) จัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณในการจัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำบัญชีขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

4) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

7) ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

2.3 ผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต พัฒนาการทุกด้านตามวัย

2) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก

3) สังเกต และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของเด็ก เพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหสาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง

4) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมในการพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง

6) มีการพัฒนาตนเองในทางวิชาการ และอาชีพ ใฝ่หาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

6.1 การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่องเช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก

6.2 การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ เช่น การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์สังคม จิตใจ และจริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเอง การรู้จักตนเอง และผู้อื่น การสื่อสาร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

7) รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้ และเครือข่ายการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลต่างๆ ในชุมชน ดังนี้

7.1 หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษาภายนอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยราชภัฏ) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต) กระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา) กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) เป็นต้น

7.2 องค์กรเอกชน สมาคม และมูลนิธิต่างๆ เช่น สมาคม YWCA มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก มูลนิธิช่วยเหลือเด็กยากจน ซี ซี เอฟ ในประเทศไทยสภาองค์การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (สอผย.) องค์การยูนิเซฟ เซฟเดอะคิด เคน ยู เอส เอ สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ สหทัยมูลนิธิ มูลนิธิดวงประทีป เป็นต้น

7.3 แหล่งข้อมูลความรู้ในชุมชน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาลสถานรับเลี้ยงเด็กในนิคมต่างๆ สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างๆ โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน ศูนย์สื่อประจำหมู่บ้านของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริการสาธารณสุข ศูนย์สงเคราะห์เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน (กรุงเทพมหานคร) ข้าราชการครู หรือข้าราชการอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงความรู้ หรือที่เกษียณอายุแล้ว เป็นต้น

7.4 ผู้ประกอบอาหาร ควรมีบทบาทหน้าที่ในการประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะถูกอนามัย และโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งการแต่งกายสะอาด เรียบร้อย การจัดสถานที่เตรียมและปรุงอาหาร จัดเครื่องสุขภัณฑ์เครื่องครัวสะอาดเป็นระเบียบ เรียบร้อย และมีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ

7.5 ผู้ทำความสะอาด ควรมีบทบาทหน้าที่ในการทำความสะอาด ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เป็นประธาน ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่ามหรือผู้ที่ เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่ามมอบหมายเป็นประธาน

3.3 การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด

3.4 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็กผู้ประกอบอาหารและผู้ทำความสะอาดในด้านความรู้ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาคัดเลือกต่อไป

4) ด้านการบริหารจัดการพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพจึงควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

4.1 นโยบาย จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3 – 5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชนเพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับ ที่สูงขึ้นต่อไป

4.2 เป้าหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหาร และจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

4.3 วัตถุประสงค์

1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะและได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ

2) เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้านแบบองค์รวมตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

3) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้องวิธี

4) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้

5) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

6) เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

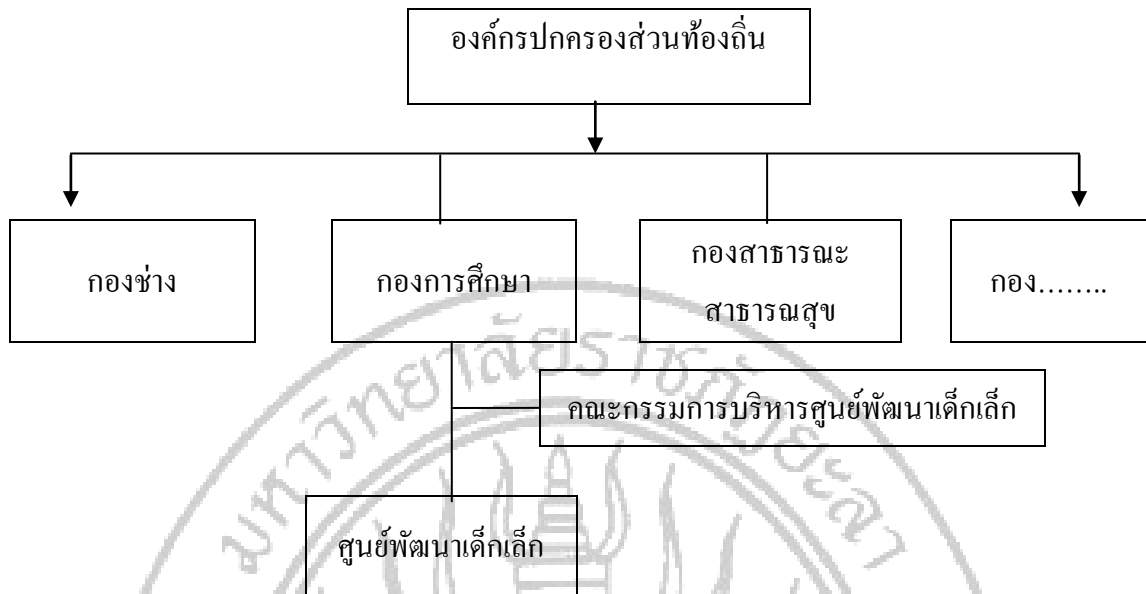
การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมี สถานที่ อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจความต้องการของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 ความต้องการให้จัดตั้งศูนย์
1.2 ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน ควรมีเด็กที่รับบริการ อายุ 3 - 5 ปี ไม่น้อยกว่า 20 คน ขึ้นไป

1.3 ความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ ฯลฯ

2. รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ที่มา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 2)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาขอบข่ายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาหรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และขออนุมัติความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำบัญชีเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นต่อไป

4. จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุมัติ

5. จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ

7. การยุบ / เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียน หรือกรณีที่ต้องมีการปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็นแห่งเดียวกัน ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ตามความจำเป็น และเหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้รายงานจังหวัดและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

5.1.2 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549 : 11) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงานสายการบังคับบัญชาและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแล และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานควรพิจารณาจัดแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมลักษณะงาน ต่อไปนี้

1. งานบุคลากรและการบริหารจัดการ
2. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
3. งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
4. งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

ทั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าว โดยแบ่งและมอบหมายงานตามความถนัด ความสามารถ และลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการทั้ง 5 งาน อย่างไรก็ตาม ในการจัดแบ่งงานดังกล่าวควรคำนึงถึงความพร้อม และศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอาจรวมลักษณะงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนเป็นงานกลุ่มเดียวกัน และ/หรือรวมลักษณะงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กับงานธุรการ การเงิน พัสดุ เป็นกลุ่มงานเดียวกัน เป็นต้น

การบริหารงานทั้ง 5 งาน ให้มีคุณภาพมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. งานบุคลากรและการบริหารจัดการมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1.1 สรรหา หรือจัดจ้างบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนตามความจำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นหัวหน้า

ศูนย์ ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาด โดยใช้หลักเกณฑ์การสรรหาตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด ยกเว้นกรณีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์วัด/มัสยิดเป็นผู้พิจารณาสรรหาและแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดจ้าง

1.2 กำหนดจำนวนอัตราค่าจ้างบุคลากร และเงินเดือน ค่าจ้างค่าตอบแทนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

-ผู้ดูแลเด็ก จำนวนกำหนดเป็นสัดส่วนต่อเด็กเล็ก 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มผู้ดูแลเด็กอีก 1 คน

-ผู้ประกอบอาหารกำหนดจำนวนได้ตามความจำเป็นเหมาะสมตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

-ผู้ทำความสะอาดกำหนดจำนวนได้ตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ศูนย์ฯ ขนาดเล็ก (จำนวนเด็กไม่เกิน 200 คน) มีอัตราไม่เกิน 2 คน ศูนย์ฯ ขนาดใหญ่ (จำนวนเด็กตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป) มีอัตราไม่เกิน 4 คน ตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

-กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิหรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มิถุนายนบัญญัติไว้ ดังนี้

ก) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาภาคบังคับและมัธยมศึกษาปีที่ 6 กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 4,880 บาท หากมีประสบการณ์ในการทำงาน เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้ว 5 ปี และมีหนังสือรับรอง กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 5,530 บาท

ข) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือผู้ที่มีวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 5,530 บาท

ค) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือปริญญาอื่น ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรองกำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 7,630 บาท

ง) สิทธิหรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มิถุนายนบัญญัติไว้ให้กำหนดไปตามอัตราที่กฎหมายนั้นกำหนด

-กำหนดการจัดชั้นเรียนห้องละไม่เกิน 20 คน หากมีเศษเกิน 10 คน ให้จัดเพิ่มได้อีก 1 ห้อง

1.3 จัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เช่น เงินเดือน ค่าจ้างตอบแทน สวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มิถุนายนบัญญัติ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร

1.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5 จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ และทะเบียนประวัติบุคลากร

1.6 นิเทศอบรม และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง

1.7 บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอื่นๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดไว้

2. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดไว้

3. งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรกำหนดไว้

4. งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

5. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ มีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

5.1 งานพัสดุ เป็นการจัดทำ จัดซื้อ จัดหาและจำหน่ายทะเบียนพัสดุรวมทั้งเสนอความต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

5.2 งานธุรการ และสารบรรณ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลสถิติ จัดทำทะเบียนหนังสือรับ-ส่ง การควบคุมและจัดเก็บเอกสาร การจัดทำประกาศและคำสั่ง การจัดทำทะเบียนนักเรียน การรับสมัครนักเรียน

5.3 งานการเงิน ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ การทำบัญชีการเงินการเบิกจ่ายเงิน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะถือปฏิบัติเกี่ยวกับรายรับ - จ่ายตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6. ให้สำนัก/กองการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ และมาตรฐานที่กำหนด กรณีเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดในมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนด รวมทั้งระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

7. กรณีเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและดำเนินงานตามแนวทาง

ที่กำหนดในมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในส่วนที่เกี่ยวข้องข้างต้น

5.1.3 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารบุคคล

1) ด้านการบริหารงาน

(1) การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคาร สถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการรวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน
2. จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น
3. จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสำมะโนประชากรเด็กเล็กอายุ 2 – 5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียนและการงบประมาณ เป็นต้น
5. จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบกรณีที่ไม่มีสถานที่ก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้างและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. จัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

2. ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาเสนอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

3. จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. จัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

(3) การขุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการขุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการ ตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

2. นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

3. จัดทำประกาศขุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน

ภาคเรียน

4. รายงานการขุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

ปกครองท้องถิ่นทราบ

(4) การให้บริการการอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

ระยะเวลาการเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไปโดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

1. ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม วันปิดภาคเรียน วันที่ 11 ตุลาคม

2. ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน วันปิดภาคเรียน วันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ

1. หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไป

2. กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดและปิดภาคเรียนแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ตามข้อ 1.1 สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

3. การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดและปิดภาคเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

(5) การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่

1. อาหารกลางวัน
2. อาหารว่าง
3. เครื่องนอน
4. อาหารเสริม
5. วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์
6. การตรวจสอบสุขภาพเด็กเล็กประจำปีโดยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข

7. บริการอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ 3 วัย และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

(6) การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นหรือใกล้เคียงได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(7) จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีการพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัยและศักยภาพของเด็กแต่ละคน ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

(8) กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนาฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษ ที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วันโดยให้ทำคำสั่งปิดเป็นหนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

(9) ในระหว่างปิดภาคเรียน หรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามข้อ (8) ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กหรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนา ศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชนและผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
2. ผู้นำทางศาสนา
3. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ผู้แทนชุมชน
5. ผู้แทนผู้ประกอบการ
6. ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก

ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอำนาจดังนี้

1. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการ
บริการงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. พิจารณาเสนอแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการส่งเสริม
และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วน
ร่วมในการจัดการศึกษา

7. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีกฎหมายระเบียบหรือตามหนังสือ
กระทรวงมหาดไทยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

2) ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่
ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นและเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

1) งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
นำไปใช้จ่ายดังนี้

- (1) อาหารเสริม (นม)
- (2) อาหารกลางวัน
- (3) ค่าตอบแทน และค่าครองชีพ
- (4) เงินประกันสังคม ของบุคลากร
- (5) ค่าวัสดุการศึกษา
- (6) ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาล
- (7) ทุนการศึกษาโดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไป

ตามหลักเกณฑ์การจัดสรร

2) งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีการจัดหา
งบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) จัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระยะ 3 ปี เพื่อ นำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

(2) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

(3) จัดทำแผนจัดหาพัสดุรายปี

(4) จัดทำแผนจัดหาพัสดุ และดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

3) การบริหารงานบุคคล

กระบวนการบริหารงานบุคคลในการสรรหา คัดเลือก และแต่งตั้งบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) การสรรหา / เลือกสรร และการปรับสถานภาพ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสรรหา และเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐาน และหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมในโอกาส และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญด้วยกระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใสเพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

คณะกรรมการสรรหา/เลือกสรร และการปรับสถานภาพประกอบด้วย

ประธาน

1. ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ได้รับมอบหมาย เป็น

เลขานุการ

2. ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษา เป็นกรรมการ
3. หัวหน้าสำนักปลัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและ
4. ให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาแต่งตั้ง
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ในคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมเป็นคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม

(2) การพัฒนาบุคลากร

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็ก ที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ มีการอบรม และศึกษาดูงาน มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษา พัฒนา

ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านคุณสมบัติ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

5.2 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ดังนี้

1) ด้านอาคารสถานที่

(1) ที่ตั้งสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสมและต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

(2) จำนวนชั้นของอาคาร ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

(3) ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่าง ทางเข้า - ออกจากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจาก ตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมี ทางเข้า - ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

(4) ประตู หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู - หน้าต่าง ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใดๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

(5) พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย

โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1. บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลักอากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

1.1 จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดโปร่ง ไม่มีเสียงรบกวนและแสงสว่างไม่จ้าเกินไป

1.2 อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆ มีความสะอาด โดยนำไปปิดฝุ่นตากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

1.3 จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม สำหรับเด็กแต่ละคน โดยเขียนหรือปักชื่อไว้ ไม่ใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค

1.4 หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวนในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

2. บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์หรือการอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่โล่งหรือเปียกต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์ หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

3. บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลักมีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรงและใช้งานได้ดี

4. บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

5. บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร และมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะอาด และความปลอดภัยเป็นหลัก

6. บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีส่วนสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นไม่ลื่น

7. ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่งต่อเด็ก 10 - 12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตู จะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรถูกปิดจากห้องพัฒนาเด็กหากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

8. ห้องเอนกประสงค์สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็กการรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมหากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.40 เมตรอาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

9. บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมีส่วนที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

10. บันได ควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันได สูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกขั้นมีราว และลูกกรงไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเดี่ยว เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันไดและระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2) ด้านสิ่งแวดล้อม

(1) ภายในอาคาร

1. แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เพื่ออำนวยความสะดวกกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่าง

สลายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมงเพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2. เสียง ต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป (ระหว่าง 60 – 80 เดซิเบล) อาคารควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

3. การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

4. สภาพพื้นที่ภายในอาคาร ต้องไม่ลื่น และไม่ชื้นแฉะ ควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

(2) ภายนอกอาคาร

1. รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทางเข้า – ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร สภาพแวดล้อมและมลภาวะควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ผื่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และ การจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรคโดยเฉพาะการจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2. สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะและควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ผื่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรคโดยเฉพาะการจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

3. พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสัมผัสกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

4. ระเบียงต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อย

กว่า 70.00 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

3) ด้านความปลอดภัย

(1) มาตรการป้องกันความปลอดภัย

1. ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร
2. ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร
3. ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง
4. หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเส้นไม้ หรือเหลี่ยมคม
5. จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก
6. ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก
7. ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม
8. มีระบบการล็อกประตูในการเข้า - ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิดได้ ควรมียกสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมิประตูเปิด - ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้
9. ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย
10. มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก
11. เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

(2) มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

1. มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

2. มีการฝึกอบรมบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุ และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3. มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันทั่วถึงที่ กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย

4. มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้ กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานด้านงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ ที่ตั้ง จำนวนชั้น ทางเข้าออก ประตู หน้าต่าง และพื้นที่ใช้สอย ด้านสิ่งแวดล้อม แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ในอาคาร ภายนอกอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ระเบียบ ด้านความปลอดภัย การกำหนดมาตรฐานการป้องกันความปลอดภัย มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

5.3 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์

(1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
(2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

(3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
(4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
(5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

(6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

(7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

- (8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- (9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- (10) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- (11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- (12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2) คุณลักษณะตามวัย เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มีดังนี้

(1) พัฒนาการด้านร่างกาย

1. อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว ได้เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น
2. อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองเดิน ขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระดาษกระเจิงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น
3. อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง ขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้ก้ำมือน้อยได้ดี เช่น ตัดกระดาษผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ

(2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

1. อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำให้อุ๊ยใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น
2. อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบท้าทายผู้อื่น ต้องการให้มีคนฟังคนสนใจ เป็นต้น
3. อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

(3) พัฒนาการด้านสังคม

1. อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้ รู้จักรอคอย เป็นต้น
2. อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเองไปห้องส้วมได้เองเล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้ เป็นต้น

3. อายุ 5 ปี ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

(4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. อายุ 3 ปี ได้แก่ สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกัน และต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองต่าง ๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้รู้จักใช้คำถาม “อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

2. อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นรู้จักใช้คำถาม “ทำไม” เป็นต้น

3. อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลืน สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของได้ บอกชื่อ - สกุล อายุ ตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ - เล่าเรื่องได้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

3) การจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

(1) หลักการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม และอย่างต่อเนื่อง

2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

5. ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

(2) แนวทางการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้นทดลอง และคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน
6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่วางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
9. ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน สนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ
10. จัดทำสารนิทัศน์ ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

4) การจัดกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

(1) หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน
2. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที
3. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที
4. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

(2) ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน มีความครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

1. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี
2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ
3. การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม
4. การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย

เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

5. การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกตจำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่ง ข้อมูล ต่าง ๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย อย่างหลากหลายฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

6. การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอด ความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทาง ภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและ บุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทาง ภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7. การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประดิษฐ์ สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

5) โภชนาการสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายส่งผล ต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย พัฒนาการด้าน ร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา การจัด ประสบการณ์ การจัดกิจกรรมประจำวัน โภชนาการสำหรับเด็ก

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลโภชนาการสำหรับเด็ก

หมู่อาหาร	อาหาร	ประโยชน์
หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์	ได้แก่ เนื้อสัตว์ต่างๆ เช่น หมู วัว เป็ด ไก่ กุ้ง ปลา เครื่องใน เช่น ตับ ปอด หัวใจ ไข่ต่างๆ ถั่วเมล็ดแห้ง ต่างๆ เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่ว ลิสง และอาหารที่ทำจากถั่ว และผลิตภัณฑ์จากนม	ช่วยเสริมสร้างและซ่อมแซมร่างกาย ส่วนที่สึกหรอ เครื่องในช่วยสร้างและบำรุง โลหิตนมช่วยสร้างกระดูกและฟันเนื้อสัตว์ ประเภทอาหารทะเลช่วยป้องกันโรคคอพอก เด็กอยู่ในวัยเจริญเติบโตต้องการอาหารหมู่ นี้มาก
หมู่ที่ 2 ข้าว แป้ง	ได้แก่ ข้าวต่าง ๆ เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว แป้งต่าง ๆ เช่น แป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลังและอาหารที่ทำจาก แป้ง เช่น ก๋วยเตี๋ยว บะหมี่ ขนมจีน ขนมปัง หัวเผือก มันต่าง ๆ	ให้กำลังงานและควบคุมความอบอุ่นแก่ ร่างกาย ทำให้มีแรงเคลื่อนไหว ทำงานได้
หมู่ที่ 3 ผักใบเขียว เหลือง	ได้แก่ ผักใบเขียวเหลืองและผักเป็นหัว ต่าง ๆ เช่น ผักบุ้ง คะน้า ตำลึง ฟักทอง กะหล่ำปลี มะเขือต่าง ๆ	บำรุงสุขภาพทั่วไปให้แข็งแรง บำรุง สุขภาพของผิวหนัง นัยน์ตา เหงือก และฟัน สร้างและบำรุงโลหิต ช่วย ร่างกายใช้ประโยชน์จากอาหาร อื่น ๆ ได้เต็มที่ และมีเส้นใยเป็นกาก
หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่าง ๆ	ได้แก่ ผลไม้สดต่าง ๆ เช่น มะละกอ กล้วย ส้ม มะม่วง ฝรั่ง	ช่วยให้การขับถ่ายสะดวก ช่วยบำรุงสุขภาพ และป้องกันโรค ต่าง ๆ ช่วยให้อวัยวะสดชื่น บำรุง สุขภาพของผิวหนัง นัยน์ตา เหงือก และฟัน
หมู่ที่ 5 ไขมันจากสัตว์ และพืช	ได้แก่ ไขมันจากสัตว์ เช่น ไขมันหมู มันไก่ ไขมันจากพืช เช่น น้ำมันถั่ว น้ำมันงา กะทิ	อาหารหมู่นี้ให้พลังงานสูงและให้ ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ทำให้มีกำลัง เคลื่อนไหวทำงานได้ เป็นตัวช่วย ละลายวิตามินหลายชนิดเพื่อการ ดูดซึมและนำไปใช้ประโยชน์

หมายเหตุ : เด็กปฐมวัยควรดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก 45 นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้
เต็มศักยภาพ

ที่มา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 26)

5.4 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงในประชาชนในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชนหรือประชาคมในท้องถิ่นเป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ
2. จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้นแบบเป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน
3. มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบให้ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่างๆ ได้โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ
4. มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่างๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น
5. จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่าง ๆ ของหน่วยงาน ดังนี้

(1) การสมทบหรือการอุดหนุนงบประมาณกองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล

(3) การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กร
ภาครัฐอื่น

(4) การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือมีผู้
อุทิศให้

6. จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงาน
ทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือ
และการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมี
ส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

7. จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ต้นแบบ ในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนใน
ท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำกับดูแลการบริหารงานเชิงนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน
จากชุมชน หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การประชุมชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์และความจำเป็น
ของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการ
ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วน
ร่วมของชุมชน การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัชรินทร์ อาลัยลักษณ์ (2549 : 81) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการจัดการศึกษาขององค์กร
บริหารส่วนตำบล ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การจัดการศึกษา
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์
การจัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ในระดับมากทุก
ด้าน

เทพนิมิตร แสนพรหม (2550 : 52) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
ปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน พบว่า การมีส่วนร่วมด้าน
การจัดการศึกษาของชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ยังไม่ดี ไม่พอเพียงและไม่เสริมสร้างความรู้
ให้กับประชาชน

นันทิชา ชาญหัตถกิจ (2552 : 130) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พอสรุปได้ดังนี้ คือ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ในการจัดการศึกษายังไม่มีสถานที่ที่เป็นของตนเอง ปัญหาความรู้ ความเข้าใจในนโยบายการจัดการศึกษา ปัญหาความพร้อมของบุคลากรในการทำงาน ปัญหาความเพียงพอของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาความร่วมมือและความสนใจของชุมชน และปัญหางบประมาณในการบริหารจัดการ ไม่เพียงพอ

กนกอร อุณาพรหม (2553 : 100) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

จิราวุฒิ สีมารักษ์ (2553 : 117) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย รองลงมาคือด้านบุคลากรและการบริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ถวิล สารใจ (2553 : 73) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย พบว่าโดยภาพรวมมีสภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เบญจพร อัดนิจ (2553 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ควรเปลี่ยนบุคลากรบ่อย และจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เหมาะสม รวมถึงการประสานการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาเด็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์จัดตั้ง และสามารถบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้ พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ค้นคว้าอิสระได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราชิวาส ได้แก่ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เฉพาะประเด็นมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน คือ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 1) สำหรับกรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 3

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

1. ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก แบ่ง เป็น 2 ช่วง

1.1 ต่ำกว่า 10 ปี

1.2 10 ปี ขึ้นไป

2. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 เทศบาลตำบล

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการค้นคว้าอิสระ

สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

1. ผู้ดูแลเด็กที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่างกัน มีการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประเภทต่างกันมีการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการค้นคว้าอิสระ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการค้นคว้าอิสระเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทวนราชวาส ในบทนี้นำเสนอวิธีการดำเนินการค้นคว้าอิสระ ประกอบด้วย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และแผนปฏิบัติการค้นคว้าอิสระ ซึ่งดำเนินการค้นคว้าอิสระตามขั้นตอนดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการค้นคว้าอิสระคือ ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทวนราชวาส จำนวน 36 คน จาก 11 ศูนย์ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จันทวนราชวาส, 2555 : 7)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเวียง จันทวนราชวาส

ที่	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สังกัด	จำนวนผู้ดูแลเด็ก
1	ศพด.บุญเคื้อดา	เทศบาล	4
2	ศพด.เวียง	เทศบาล	2
3	ศคม.มัสยิดเราะห์มานียะห์	เทศบาล	3
4	ศพด.ฮูเตมาแจ	อบต.	4
5	ศพด.กีแยมัส	อบต.	3
6	โรงเรียนบ้านตำเสา	อบต.	4
7	ศพด.บาลูกา	อบต.	3
8	ศคม.มัสยิดมุสลิมวาตอนียะห์	อบต.	6
9	ศคม.มัสยิดมาดารียิตดาอาลม	อบต.	2

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สังกัด	จำนวนผู้ดูแลเด็ก
10	ศพด.แอแวง	อบต.	2
11	ศดม.มัสยิดจะมาเกาะ	อบต.	3
รวม			36

ที่มา (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา, 2555 : 7)

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้ค้นคว้าอิสระสร้างขึ้นโดยประมวลแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแวง จังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วยประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแวง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 40 ข้อ สอดคล้องกับเนื้อหาเกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งมี 4 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1. มาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ จำนวน 10 ข้อ
2. มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย จำนวน 10 ข้อ
3. มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร จำนวน 10 ข้อ
4. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน จำนวน 10 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมี ความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ	ระดับมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ	ระดับมาก
ระดับ	3	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ	ระดับปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ	ระดับน้อย
ระดับ	1	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราธิวาส

2. วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดของเนื้อหาจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็น ข้อมูลในการกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม

2.2 ศึกษารูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถามเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำแนวทางในการ สร้างแบบสอบถาม

2.3 กำหนดขอบเขตของข้อคำถามตัวแปรที่จะศึกษาและสร้างแบบสอบถาม ซึ่งมี จำนวน 3 ตอน ให้สอดคล้องกับตัวแปรที่จะศึกษาทั้ง 4 ด้าน ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- 2.3.1 งานบุคลากรและการบริหารจัดการ จำนวน 10 ข้อ
- 2.3.2 งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จำนวน 10 ข้อ
- 2.3.3 งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร จำนวน 10 ข้อ
- 2.3.4 งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน จำนวน 10 ข้อ

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหา ความถูกต้องของภาษา และความชัดเจนใน ข้อความเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรง ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1978 : 34-37 ; อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) โดยให้คะแนนดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามไม่ตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 – 1.00 ถ้าคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า .50 จะนำไปปรับปรุง จากผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 จึงนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบสอบถามให้ดียิ่งขึ้น (ภาคผนวก ข)

2.6 นำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ และมีลักษณะหรือคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร จำนวน 50 คน แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ทั้งฉบับและรายด้าน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach; 1990 : 204; อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยกุลวงศ์, 2546:147) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 (ภาคผนวก ง)

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อนำส่งถึงนายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ดูแลเด็กในสังกัด ที่เป็นกลุ่มประชากร จำนวน 11 ศูนย์
2. ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระประสานงานกับเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นต้นสังกัดของผู้ดูแลเด็กด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือประสานผู้ดูแลเด็กในสังกัดตอบแบบสอบถาม และกำหนดไปปรับแบบสอบถามคืน ภายใน 10 วัน

3. ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 36 ฉบับ จากจำนวน 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ พบว่า มีความสมบูรณ์ จำนวน 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. จากนั้นผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระเตรียมการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการค้นคว้าอิสระต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามลำดับ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ นำผลการวิเคราะห์เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

1.2 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ตามแนวทางของเบสต์ (Best, 1977 : 204-208 ; อ้างถึงในวัน เดชพิชัย, 2535 : 531-532) ซึ่งแปลผลตามเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การบริหารการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การบริหารการศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การบริหารการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การบริหารการศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง การบริหารการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประเภทตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และหาผู้ที่แตกต่าง นำข้อมูลมานำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

1.4 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน โดยการประมวลความคิดเห็นและแจกแจงความถี่ในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1.1 การหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาหรือค่า IOC ของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1978 : 34-37 ; อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117)

2.1.2 การหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของครอนบาช (Cronbach ;1990 : 204 ; อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชสุวงศ์, 2546 : 147)

2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.1 การหาค่าความถี่ (Frequency)

2.2.2 การหาค่าร้อยละ (Percentage)

2.2.3 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของประชากร (μ)

2.2.4 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของประชากร (σ)

ตารางที่ 3 แผนปฏิบัติการคั่นคว่ำอิสระ

ที่	ขั้นตอนของกิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ. 2557 - 2558											
		ม.ค.	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค	ก.ย	ต.ค	ธ.ค.	ม.ค.
		57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	58
1	การร่างแนวทางการค้นคว้าอิสระ												
2	ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง												
3	สร้างเครื่องมือทดลองใช้ปรับปรุงแก้ไข												
4	เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง												
5	วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย												
6	เขียนต้นฉบับค้นคว้าอิสระ												
7	พิมพ์ค้นคว้าอิสระและเข้าเล่ม												
8	เสนอค้นคว้าอิสระ												

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจะนำเสนอผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ คือ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความสะดวกในการนำเสนอและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล อีกทั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน โดยกำหนดสัญลักษณ์ไว้ดังนี้

N แทน	จำนวนทั้งหมดของประชากร
μ แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ของประชากร
σ แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของประชากร

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ นำผลการวิเคราะห์เสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ นำเสนอภาพรวม รายด้าน และรายชื่อ จำแนกตามขอบข่ายการค้นคว้าอิสระใน 4 ด้าน

คือ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วนำเสนอภาพรวมและรายด้านในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประมวลข้อเสนอแนะของการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ในแต่ละด้านโดยการประมวลความคิดเห็นและแจกแจงความถี่ในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ดูแลเด็ก อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ จำนวน 36 คน ตอบแบบสอบถามคืนมา 36 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่สังกัด

ลำดับ	ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1	ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก		
	1.1 ต่ำกว่า 10 ปี	15	41.70
	1.2 10 ปี ขึ้นไป	21	58.30
	รวม	36	100.00
2	ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	2.1 เทศบาลตำบล	9	25.00
	2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล	27	75.00
	รวม	36	100.00

จากตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 และผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 เมื่อจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด พบว่า ผู้ดูแลเด็กสังกัดเทศบาลตำบล จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

1) วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐาน การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ภาพรวม รายด้าน และรายข้อ จำแนกตามขอบข่ายการค้นคว้าอิสระใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน รายละเอียดดังตารางที่ 5 – 12

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

ข้อที่	การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	μ	σ	ระดับ	อันดับที่
1	ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	4.18	0.41	มาก	2
2	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	3.33	0.51	ปานกลาง	3
3	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.22	0.52	มาก	1
4	ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน	3.24	0.48	ปานกลาง	4
ภาพรวม		3.74	0.32	มาก	-

จากตารางที่ 5 ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.74$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\mu = 4.22$) และด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ($\mu = 4.18$) และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ($\mu = 3.33$) และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ($\mu = 3.24$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

ข้อ ที่	ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	μ	σ	ระดับ การบริหาร การศึกษา	อันดับ ที่
1	ผู้ดูแลเด็กมีทัศนคติต่อผู้บริหารในด้านความรู้ความเข้าใจและการตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินการด้านการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.13	0.79	มาก	7
2	ผู้ดูแลเด็กมีทัศนคติต่อนโยบายการดำเนินการด้านการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความชัดเจนและสามารถบริหารจัดการ	4.13	0.83	มาก	7
3	ผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิทางการศึกษาตรงตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง	4.58	0.64	มากที่สุด	1
4	ผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติเหมาะสมตรงตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	4.30	0.52	มาก	5
5	ผู้ประกอบอาหารมีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี	4.41	0.80	มาก	2
6	ผู้ดูแลเด็กดำเนินตามบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา	4.25	0.64	มาก	6

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อ ที่	ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	μ	σ	ระดับ การบริหาร การศึกษา	อันดับ ที่
7	ผู้ดูแลเด็กได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ	4.33	0.82	มาก	4
8	ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.38	0.68	มาก	3
9	ผู้ดูแลได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนา	3.83	0.73	มาก	8
10	ผู้ดูแลเด็กมีจำนวนเพียงพอ ครอบคลุมเกณฑ์ที่กำหนด	3.41	1.25	ปานกลาง	9
รวม		4.18	0.41	มาก	-

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทนบุรีราชวาส ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิทางการศึกษาตรงตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.58$) รองลงมาคือผู้ประกอบอาหารมีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี ($\mu = 4.41$) ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\mu = 4.38$) ตามลำดับ และผู้ดูแลเด็กมีจำนวนเพียงพอ ครอบคลุมเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.41$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจันทน์ราวีวาส ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

ข้อ ที่	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	μ	σ	ระดับ การบริหาร การศึกษา	อันดับ ที่
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทำเล ที่ตั้ง อยู่ในที่ที่เหมาะสม	3.86	1.15	มาก	3
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเรียนอยู่ในสภาพใช้การ ได้ดี มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก	3.22	1.04	ปานกลาง	5
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก	4.27	0.74	มาก	1
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีรั้วกั้นบริเวณเป็นสัดส่วน มี สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ	3.05	1.04	ปานกลาง	7
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร อาหารมีความสะอาด อากาศถ่ายเทมีแสงสว่าง พอเหมาะมีอุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอเหมาะสมกับ จำนวนเด็ก	2.83	0.87	ปานกลาง	10
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณที่ประกอบอาหารหรือ ห้องครัวแยกจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กมีเครื่องใช้ ที่จำเป็นถูกสุขลักษณะ สะอาด และปลอดภัย	4.11	0.88	มาก	2
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความ สะอาดตัวเด็ก เช่น ที่ล้างมือ ที่แปรงฟัน ที่อาบน้ำ ห้องส้วมเพียงพอและสะอาด	2.88	0.88	ปานกลาง	9
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วน มี อุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น	2.94	1.21	ปานกลาง	8

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อ ที่	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	μ	σ	ระดับ การบริหาร การศึกษา	อันดับ ที่
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการป้องกันความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน	3.11	1.03	ปานกลาง	6
10	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ ฉุกเฉิน	3.80	1.18	มาก	4
รวม		3.33	0.51	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.27$) รองลงมาคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวแยกจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็ก มีเครื่องใช้ที่จำเป็น ถูกสุขลักษณะ สะอาด และปลอดภัย ($\mu = 4.11$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีท่าเล ที่ตั้ง อยู่ในที่ที่เหมาะสม ($\mu = 3.86$) ตามลำดับ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารมีความสะอาด อากาศถ่ายเทมีแสงสว่างพอเหมาะมีอุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 2.83$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ข้อ ที่	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	μ	σ	ระดับ การบริหาร การศึกษา	อันดับ ที่
1	การจัดการศึกษาชี้ดหลักคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการตามมาตรฐานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม	4.27	0.61	มาก	2
2	การจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก	4.27	0.56	มาก	2
3	การจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	4.33	0.71	มาก	1
4	การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ	4.33	0.71	มาก	1
5	นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านร่างกาย เหมาะสมตามวัย	4.27	0.74	มาก	2
6	นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านสังคมการปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้เหมาะสมตามวัย	4.19	0.74	มาก	3
7	นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจเหมาะสมตามวัย	4.27	0.65	มาก	2
8	นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านสติปัญญาเหมาะสมตามวัย	4.11	0.66	มาก	4

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อ ที่	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	μ	σ	ระดับ การบริหาร การศึกษา	อันดับ ที่
9	การจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก	4.00	0.82	มาก	5
10	ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกต ประเมินพัฒนาการของเด็ก และนำมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก	4.19	0.78	มาก	3
รวม		4.22	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 8 ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ด้านวิชาการและกิจกรรมทางหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.33$) รองลงมาคือการจัดการศึกษาขั้นหลักคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการตามมาตรฐานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม การจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านร่างกายเหมาะสมตามวัย และนักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจเหมาะสมตามวัย ($\mu = 4.27$) นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านสังคมการปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้เหมาะสมตามวัย ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกต ประเมินพัฒนาการของเด็กและนำมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก ($\mu = 4.19$) ตามลำดับ และการจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.00$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงจันทน์ราวีวาส ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

ข้อ ที่	ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน	μ	σ	ระดับ การบริหาร การศึกษา	อันดับ ที่
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชาสัมพันธ์ผลงานข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบสม่ำเสมอ	3.88	0.85	มาก	3
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีการประชุมชี้แจงแก่ชุมชนให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.00	0.98	มาก	2
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเชิญชวนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.91	0.99	ปานกลาง	9
4	ผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กอย่างสม่ำเสมอ	3.30	0.78	ปานกลาง	4
5	ผู้ปกครองและชุมชนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น การบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก	2.55	0.99	ปานกลาง	8
6	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ	4.41	0.60	มาก	1
7	ผู้ดูแลเด็กได้ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	2.50	0.84	น้อย	10
8	ศูนย์พัฒนาเด็กได้สร้างความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการศูนย์ และจากภาคส่วนต่าง ๆ	2.63	0.89	ปานกลาง	7

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อ ที่	ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน	μ	σ	ระดับ การบริหาร การศึกษา	อันดับ ที่
9	ผู้ดูแลเด็กได้ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากภาคส่วนต่างๆอย่างสม่ำเสมอ	3.05	1.14	ปานกลาง	6
10	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.19	1.30	ปานกลาง	5
รวม		3.24	0.48	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราชิวาส ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.41$) รองลงมาคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีการประชุมชี้แจงแก่ชุมชนให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.00$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชาสัมพันธ์ผลงานข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบสม่ำเสมอ ($\mu = 3.88$) ตามลำดับ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานและทิศทางการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 2.50$)

2) วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเวียง จันทน์ราธิวาส ตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังรายละเอียดในตารางที่ 10 – 11

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเวียง จันทน์ราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก ภาพรวมและรายด้าน

การบริหารการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก						ผลการ เปรียบเทียบ
	ต่ำกว่า 10 ปี			10 ปี ขึ้นไป			
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	
1.ด้านบุคลากรและการบริหาร จัดการ	4.28	0.37	มาก	4.10	0.44	มาก	ไม่แตกต่าง
2.ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	3.34	0.43	ปานกลาง	3.33	0.57	ปานกลาง	ไม่แตกต่าง
3.ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร	4.34	0.53	มาก	4.14	0.50	มาก	ไม่แตกต่าง
4.ด้านการมีส่วนร่วมและการ สนับสนุนจากชุมชน	3.19	0.51	ปานกลาง	3.28	0.47	ปานกลาง	ไม่แตกต่าง
รวม	3.79	0.29	มาก	3.71	0.34	มาก	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเวียง จันทน์ราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
อำเภอเวียง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ภาพรวมและรายด้าน

การบริหารการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						ผลการ เปรียบเทียบ
	เทศบาลตำบล			องค์การบริหารส่วนตำบล			
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	
1.ด้านบุคลากรและการบริหาร จัดการ	3.92	0.31	มาก	4.26	0.41	มาก	ไม่แตกต่าง
2.ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	3.30	0.56	ปานกลาง	3.35	0.50	ปานกลาง	ไม่แตกต่าง
3.ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร	4.43	0.43	มาก	4.15	0.53	มาก	ไม่แตกต่าง
4.ด้านการมีส่วนร่วม และการ สนับสนุนจากชุมชน	3.18	0.57	ปานกลาง	3.26	0.46	ปานกลาง	ไม่แตกต่าง
รวม	3.71	0.27	มาก	3.76	0.34	มาก	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเวียง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่
ผู้ดูแลเด็กสังกัด พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประมวลข้อเสนอแนะของการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ในแต่ละด้านโดยการประมวลความคิดเห็นและแจกแจงความถี่ในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ		
1	ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรรหาผู้ดูแลเด็กให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด	18
2	ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรรหาบุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่งานเอกสารโดยตรง	5
3	ควรให้ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการศึกษาให้มากขึ้น	3
4	ควรให้นักวิชาการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาให้ความสนใจงานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2
ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย		
1	ควรสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นเอกเทศ	8
2	ควรปรับปรุงห้องน้ำ ห้องส้วม ที่แปลงพื้นเด็กให้เหมาะสมได้มาตรฐาน	5
3	ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดซื้อเครื่องเล่นสนามเสริมพัฒนาการเด็ก	4

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
4	ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาโต๊ะรับประทานอาหารให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก	2
5	ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกปี	2
	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	
1	ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารงานวิชาการแก่ผู้ดูแลเด็ก	7
2	ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น	6
3	ควรแยกเด็กตามอายุอยู่ในห้องเดียวกันเพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรม	3
	ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน	
1	ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างความตระหนักในการให้ความร่วมมือ และการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง	7
2	ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างความตระหนักและความร่วมมือจากชุมชนและคณะกรรมการศูนย์	5
3	ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันปีใหม่ วันเด็ก เป็นต้น	4

จากตารางที่ 12 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทวนราชวาส โดยจำแนกเป็นรายด้านคือ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสรรหาผู้ดูแลเด็กให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยควรสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นเอกเทศ 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารงานวิชาการแก่ผู้ดูแลเด็ก และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างความตระหนักในการให้ความร่วมมือ และการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส เป็นการค้นคว้าอิสระเชิงสำรวจ (Survey Study) ในบทนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการค้นคว้าอิสระ สรุปผลการค้นคว้าอิสระ การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระ

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ตามตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะของการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

1. ผู้ดูแลเด็กที่ประสิทธิภาพทำงานต่างกัน มีการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประเภทต่างกันมีการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการค้นคว้าอิสระ

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 36 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้ค้นคว้าอิสระสร้างขึ้นโดยประมวลแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการทำงาน และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ตามมาตรฐานการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมี 4 มาตรฐาน จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดของเนื้อหาจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม

2.2.2 ศึกษารูปแบบและวิธีสร้างแบบสอบถามเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.3 กำหนดขอบเขตของข้อคำถามตัวแปรที่จะศึกษาและสร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีจำนวน 3 ตอน ให้สอดคล้องกับตัวแปรที่จะศึกษาทั้ง 4 ด้าน ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหา ความถูกต้องของภาษา และความชัดเจนในข้อความ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องของโรวินELLIและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 – 1.00 ถ้าคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า .50 จะนำไปปรับปรุง จากผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 จึงนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบสอบถามให้ดียิ่งขึ้น

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสุโขทัย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ จำนวน 50 ชุด แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ทั้งฉบับและรายด้าน โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาช ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้ค้นคว้าอิสระจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ถึงนายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ดูแลเด็กตอบแบบสอบถาม จำนวน 11 ศูนย์

2. ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระมอบแบบสอบถามกับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาสด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและกำหนดไปปรับแบบสอบถามคืน ภายใน 10 วัน

3. ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาจำนวน 36 ฉบับ จากจำนวน 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ พบว่า มีความสมบูรณ์จำนวน 36 ฉบับคิดเป็น ร้อยละ 100

4. จากนั้นผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระเตรียมการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการค้นคว้าอิสระต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ นำผลการวิเคราะห์เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ เป็นภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของประชากร เพื่อต้องการทราบระดับความคิดเห็น แล้วนำข้อมูลไปแปลผลการวิเคราะห์เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria)ตามแนวทางของเบสต์ (Best)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของประชากร และหาคู่ที่แตกต่าง นำข้อมูลมานำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน โดยการประมวลความคิดเห็นและแจกแจงความถี่ในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

สรุปผลการค้นคว้าอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ปรากฏ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อการค้นคว้าอิสระ เป็นผู้ดูแลเด็ก จำนวน 36 คน ผู้ค้นคว้าอิสระได้แบบสอบถามคืนจำนวน 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 จำแนกตามตัวแปรได้ ดังนี้

1.1 ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 และผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30

1.2 ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดูแลเด็กสังกัดเทศบาลตำบล จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระสรุปได้ ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยและด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

2.2 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิทางการศึกษาตรงตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้ประกอบอาหารมีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามลำดับ และผู้ดูแลเด็กมีจำนวนเพียงพอ ครอบคลุมเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวแยกจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็ก มีเครื่องใช้ที่จำเป็น ถูกสุขลักษณะ สะอาด และปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทำเล ที่ตั้ง อยู่ในที่ที่เหมาะสม ตามลำดับ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารมีความสะอาด อากาศถ่ายเทมีแสงสว่างพอเหมาะมีอุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.4 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ด้านวิชาการและ กิจกรรมทางหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส ทั้ง 5 และการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการจัดการศึกษายึดหลัก คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการตามมาตรฐานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนา เด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม การจัดประสบการณ์และกิจกรรม ที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านร่างกาย เหมาะสมตามวัย และนักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจเหมาะสมตามวัย นักเรียนของท่านมี พัฒนาการด้านสังคมการปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้เหมาะสมตามวัย ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกต ประเมิน พัฒนาการของเด็กและนำมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กตามลำดับ และการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.5 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีการประชุมชี้แจงแก่ชุมชนให้เห็นประโยชน์และความจำเป็น ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชาสัมพันธ์ผลงานข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบสม่ำเสมอ ตามลำดับ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดอบรมให้ ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานและทิศทางการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้ดูแลเด็ก พบว่า

3.1 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ จำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสรรหาผู้ดูแลเด็กให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสรรหาบุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้างานเอกสารโดยตรง ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการศึกษาให้มากขึ้น และนักวิชาการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาศวให้มีความสนใจงานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ได้แก่ ควรสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นเอกเทศ ควรปรับปรุงห้องน้ำ ห้องส้วม ที่แปลงพื้นเด็กให้เหมาะสมได้มาตรฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดซื้อเครื่องเล่นสนามเสริมพัฒนาการเด็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดหาโต๊ะรับประทานอาหารให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก และควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณซ่อมแซมศูนย์ทุกปี

4.3 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารงานวิชาการแก่ผู้ดูแลเด็ก ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และควรแยกเด็กตามอายุอยู่ในห้องเดียวกันเพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรม

4.4 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความตระหนักในการให้ความร่วมมือ และการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความตระหนักและความร่วมมือจากชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ และควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันปีใหม่ วันเด็ก เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการค้นคว้าอิสระ เรื่องการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ผลการค้นคว้าอิสระ มีดังนี้

1.1 ผลการค้นคว้าอิสระ พบว่า การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราษฎร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิราวุฒิ สีมารักษ์ (2553 : 117) ที่ได้ศึกษาการดำเนินการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย สอดคล้องกับพัชรินทร์ อาลัยลักษณ์ (2549 : 81 - 82) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกอร อุณาพรหม (2553 : 100 - 102) ที่ได้ศึกษาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งพบว่า ระดับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านด้านมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทิชา ชาญหัตถกิจ (2552 : 130 - 131) ซึ่งได้ศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการค้นคว้าอิสระเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้ดูแลส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่ได้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จะได้รับทุนการศึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เอกการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ตรงกับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดอบรมให้ผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ทำให้สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับธีระ รุณเจริญ (2546 : 9 - 10) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษาตามแนวทาง

การศึกษาของพระราชกฤษฎีกาศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าเป็นการบริหารที่เน้นเป็นพิเศษ ให้กระจายอำนาจการบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหาร งบประมาณ บุคลากร และวิชาการ ไปสู่ระดับท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของถวิล สารใจ (2553 : 75 – 76) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย พบว่า โดยภาพรวมมีสภาพการจัดการศึกษาอยู่ระดับมาก โดยด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรมีค่าสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเสมือนแนวทางหรือคู่มือในการปฏิบัติงาน ประกอบกับปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีส่วนการศึกษาหรือกองการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล สนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น งบประมาณ อุปกรณ์การจัดการศึกษา เครื่องมือ เครื่องใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสนับสนุนทางด้านวิชาการ และการติดตามตรวจสอบการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.2 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิราวุฒิ สิมารักษ์ (2553 : 118) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเบจพร อัครนิจ (2553 : 64) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ผลการค้นคว้าอิสระเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก มีการเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้ดูแลเด็ก โดยการอบรมหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น มีการให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก มีการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ระหว่างส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการศูนย์ ฯ มีการให้คำปรึกษา แนะนำ และดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แก่ผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีศนิ เจริญใจ (2551 : 89 - 90) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้ดูแลเด็กนั้น จะต้อง

ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีคุณภาพ โดยจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและตระหนักต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบ และที่สำคัญคือการสร้างการยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ในการยอมรับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่าเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549 : 3) ที่ได้กำหนดคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเป็นมาตรฐานเฉพาะที่ชัดเจน เช่น ต้องมีวุฒิทางการศึกษา เอกอนุปริญญา หรือปริญญา ต้องมีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหาร เป็นอย่างดี ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่มีประวัติการ กระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก เป็นต้น

1.3 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทน์ราชีวาส ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิพนธ์ บัณฑิต (2548 : 72 - 74) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดปทุมธานี และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิชา หาญหัตถกิจ (2552 : 131) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย

ผลการค้นคว้าอิสระเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่งได้รับการถ่ายโอนภารกิจมาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ไม่นานนัก การจัดสรรงบประมาณเพื่อการซ่อมแซมอาคารสถานที่ หรือการก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นมาใหม่จึงมีไม่มากนักเพียงพอ สอดคล้องกับกรมพัฒนาชุมชน (2541 :2) กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ถ่ายโอนภารกิจ ด้านการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดและ ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 โดยมีการถ่ายโอนทั้งอาคาร บุคลากรและการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง ยังใช้สถานที่เดิม คืออาคารที่ได้รับการถ่ายโอนที่ชำรุดทรุดโทรม สถานที่ตั้งอาจไม่เหมาะสมและไม่มีความปลอดภัย ไม่ว่าพื้นที่ใช้สอย สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสภาพใช้การได้ไม่ดี มีจำนวนพื้นที่ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก และบางแห่งยังไม่มีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิพนธ์ บัณฑิต (2548 : 72 - 74) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและ ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ยังขาดงบประมาณด้านการจัดการ

สถานที่ หรือเครื่องเล่นที่สนับสนุนพัฒนาการของเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภูวดล ภูอาภรณ์ (2552 : 98 – 99) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งพบว่า ปัญหาด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ได้แก่ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ไม่มีที่เก็บของใช้ส่วนตัวสำหรับเด็กหรือมีไม่เพียงพอเพราะใช้อาคารชั่วคราว ไม่มีอาคารโดยเฉพาะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีสวนหย่อมหรือมุมอิสระต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กนักเรียนและผู้ปกครอง

1.4 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิราวุฒิ สีมารักษ์ (2553 : 118 - 119) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลย และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบจพร อักนิจ (2553 : 65) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ผลการค้นคว้าอิสระเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากผู้ดูแลเด็กได้รับการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการอบรมเพื่อสามารถนำหลักสูตรและแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดทำคู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คู่มือแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คู่มือแผนการจัดประสบการณ์และเอกสารต่าง ๆ สำหรับให้ผู้ดูแลเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางเดียวในการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสันติ บุญภิรมณ์ (2552 : 174) ที่ได้กล่าวว่าการจัดการและการบริหารการศึกษาของไทยนอกจากอยู่ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการแล้ว ก็ยังมีกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่น ๆ เช่นกระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็มีการจัดการศึกษาและบริหารจัดการโรงเรียนในสังกัด และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ อาลัยลักษณ์ (2549 : 62) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และพบว่า สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์เด็กสามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดให้มีแนวทางการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และได้จัดอบรมผู้ดูแลเด็กเพื่อนำหลักสูตรผู้ดูแลเด็กและการจัดประสบการณ์มาใช้เป็นแนวทางเดียวทุกศูนย์ ฯ ประกอบกับได้มีการดำเนินการจัดจ้าง

จัดหา และการรับโอนบุคลากรทางการศึกษามาทำหน้าที่ส่งเสริม ดูแล และให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่ผู้ดูแลเด็ก มีการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาต่อทางด้านการศึกษาปฐมวัย โดยการมอบทุนการศึกษาให้กับผู้ดูแลเด็กที่มีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง ตลอดจนทางกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

1.5 ผลการศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิพนธ์ ปัทมเสวี (2548 : 72 - 74) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิชา ชาญหัตถกิจ (2552 : 131) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรการบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย

ผลการค้นคว้าอิสระเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งเป็นสถานที่ให้การดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้แก่เด็กในชุมชน แต่ชุมชนกลับมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่ายซึ่งขาดทักษะในการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบมาก่อนแม้สามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้ แต่อาจไม่สามารถรักษาระดับพฤติกรรมปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ด้วยปัจจัยพื้นฐานของบุคคลด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ทั้ง ๆ ที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กำกับและสนับสนุนการจัดการศึกษา แต่ชุมชนกลับมีความเข้าใจว่าการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัดอยู่เท่านั้น สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น (2547 : 95) กล่าวในคู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าครูผู้ดูแลเด็กควรมีบทบาทสร้างและเชื่อมโยงให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รับทราบข้อมูลการจัดการศึกษาและการวัดประเมินผลการศึกษาอันจะส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยอมรับจากชุมชน เป็นการสืบสานวัฒนธรรมเพื่อหล่อหลอมให้เด็กมีคุณภาพตามที่ชุมชนมุ่งหวัง

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทวนราชิวาส จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทวนราชิวาส จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ดูแลเด็ก ภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการค้นคว้าอิสระสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพณิมิต แสนพรหม (2550 : 52 - 53) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน ที่พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีประสิทธิภาพทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่แตกต่างกัน แต่การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันมีระดับการบริหารที่แตกต่างกัน

ผลการค้นคว้าอิสระเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ดูแลส่วนใหญ่ได้รับโอกาสในการส่งเสริมและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่ได้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จะได้รับทุนการศึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เอกการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ตรงกับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดอบรมให้ผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ และอย่างทั่วถึง เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ทำให้ผู้ดูแลเด็กทุกคนมีความพร้อมที่จะจัดการศึกษา มีความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และสามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั้ง 4 ด้าน

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทวนราชิวาส จำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวีล สารีใจ (2553 : 76) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิราวุฒิ สีมารักษ์ (2553 : 119) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย ซึ่งพบว่า ผู้ดูแลที่สังกัดเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน

ผลการค้นคว้าอิสระเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลต่างก็มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย มีนักวิชาการศึกษาประจำองค์การศึกษา มีผู้ดูแลเด็กที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย และที่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี จึงทำให้สภาพการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของถวิล สารใจ (2553 : 76) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่างก็เป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง มีแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมือนกัน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 : 4 - 58) ซึ่งได้แก่แนวคิดพื้นฐานการจัดการศึกษาปฐมวัย หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงทำให้บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน่วยงานต้นสังกัดเป็นเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการค้นคว้าอิสระไปใช้

การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทนาธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ กับด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย กับด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดำรงไว้ซึ่งคุณภาพในส่วนนี้และพยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น โดยการดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กมีจำนวนเพียงพอครบตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงควรมีการสรรหาผู้ดูแลเด็กให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้การจัดการเรียนการสอน และการดูแลเด็กเป็นไปอย่างทั่วถึง

1.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารมีความสะอาด อากาศถ่ายเทมีแสงสว่างพอเหมาะ

มีอุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก จึงควรปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรปรับปรุงสภาพอาคารเรียน พื้นที่สำหรับรับประทานอาหารให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก ควรมีอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ที่นอน เครื่องเล่นเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ที่แปรงฟัน ที่อาบน้ำ ห้องส้วมเพียงพอ สะอาดและถูกสุขลักษณะ ตลอดจนควรกำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยให้ชัดเจน เพื่อเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

1.3 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ การจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก จึงควรให้นักวิชาการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำกับดูแลและกำกับให้ผู้ดูแลเด็กจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความถนัดและความสนใจของเด็ก ตามเกณฑ์ที่กำหนด ตลอดจนควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานและทิศทางการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงควรมีการสร้างระบบเครือข่ายพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการดึงทุกภาค (All For Education) ส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะชุมชน มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ กิจกรรมวันศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมกีฬาสี กิจกรรมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองเด็กในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

การปกครอง, กรม. (2538). กฎหมายระเบียบข้อบังคับสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล.

กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

_____. (2538). คู่มือแนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น. กรุงเทพ ฯ :

โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

การพัฒนาชุมชน, กรม. (2541). อบต.กับการพัฒนาเด็ก. ปทุมธานี : สำนักงานอำเภอเมือง

ปทุมธานี.

การศาสนา, กรม. (2542). รายงานการประเมินผลเรื่องโครงการส่งเสริมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์

ในวัด ประจำปีการศึกษา 2538. กรุงเทพ ฯ : กรมการศาสนา.

โกวิท พวงงาม. (2543). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพ ฯ :

วิญญูชน.

_____. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพ ฯ : ส.เอเชียเพรส.

โกวิท พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). คู่มือมติใหม่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มา

จากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน. กรุงเทพ ฯ : เสมาธรรม.

กนกอร อุณาพรหม. (2553). การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วน

ตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สกลนคร.

กมล รอดคล้าย. (2539). คู่มือบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์การ

ศาสนา.

เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2, สำนักงาน. (2548). เอกสารประกอบการประชุมโครงการใช้

ทรัพยากรร่วมกันเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษา. นราธิวาส : กลุ่มส่งเสริม

การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษา

ปฐมวัยสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพ ฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน**

แห่งชาติ พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จารุณี กุลศรีวันรัตน์. (2553). **การพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐาน**

การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน

ตำบลบางทรายน้อย อำเภอบางใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสกลนคร.

จิรพันธ์ เรนเรือง. (2551). **การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล**

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง:สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรค. รายงานการศึกษา

อิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการ

ปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิราวุฒิ สีมารักษ์. (2553). **การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรม**

ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

จันทร์านี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ ฯ :

บุ๊ค พอยท์.

จรัญ สุวรรณมาลา. (2538). **ปฏิรูประบบการคลังไทย กระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น.**

กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ฉิมมนต์ ปัทมเสวี. (2548). **สภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การ**

บริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ถวิล สารใจ. (2553). **การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของ**

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย. การศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ทิพย์มาศ ลิ้มสุชาติ. (2551). **ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วน**

ตำบลลิดล จังหวัดยะลา. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทศดาว ปวณกุล. (2532). **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.**

กรุงเทพ ฯ : กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

เทพนิมิต แส่นพรหม. (2550). **การบริหารจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**

องค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดลำพูน. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศ

มหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพ ฯ : แอล เฟลส.**

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพ ฯ :**

สำนักนายกรัฐมนตรี.

_____. (2545). **คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพ ฯ :**

โรงพิมพ์คุรุสภา.

นิภารัตน์ รื่นสุข. (2546). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการ**

จัดสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลประจำปี อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.

สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). **สารานุกรมปกครองท้องถิ่นไทย. หมวดแนวคิดพื้นฐาน : รัฐกับ**

การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพ ฯ : ธรรมดาเฟลส.

นันทิชา ชาญหัตถกิจ. (2552). **การศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด**

องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นันทิชา ปวณกุล. (2529). **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่กรรมการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนา**

เด็กเล็ก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพ ฯ : สุวีริยาสาส์น.**

เบญจพร อัดนิจ. (2553). **การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น**

อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

เบญจา แสงมะลิ. (2542). **การจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี :**

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.

บริหารการศึกษาท้องถิ่น, สำนัก. (2544). **แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วน**

ท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.

_____. (2545). **คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.

ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2536). **การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน.** กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

ประทีป ขำม่วง. (2534). **การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดในเขตความรับผิดชอบของ**

สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 6 ตามทัศนของผู้ดูแลเด็ก. วิทยานิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประภาพรรณ ไชยวงษ์. (2544). **การวิเคราะห์บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัด**

การศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรัชญา เวสารัชช์. (2537). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนของ**

กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ ฯ : พิมพ์อักษร.

ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). **การปกครองท้องถิ่นไทย ในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่ง**

ราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ผ่องศรี วาณิชย์สุภาวงศ์. (2545). **เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3.

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พัชรินทร์ อาลัยลักษณ์. (2549). **สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในศูนย์พัฒนา**

เด็กเล็กอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พรพิมล หารยาภิรมย์โชค. (2554). **การจัดการความรู้ในการศึกษา.** นครปฐม : เพชรเกษมพรินต์ติ้ง.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 7

กรุงเทพฯ ฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร.

มรุต วันทนการ. (2549). **การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงกับเทศบาลไทย: บทสรุปสู่องค์กร**

ปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในภาพรวม. กรุงเทพฯ ฯ : มิสเตอร์ก๊อปปี้.

มหาดไทย, กระทรวง, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). **พระราชบัญญัติสภาตำบลและ**

องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546. กรุงเทพฯ ฯ

: ประสานมิตร.

- มหาดไทย, กระทรวง, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**. กรุงเทพฯ ฯ : องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- _____. (2550). **แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ.2545 - 2549)**. กรุงเทพฯ ฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2550). **มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐานและเกณฑ์การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนา
กิจกรรมเยาวชน สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ ฯ :
ประสานมิตร.
- _____. (2551). **คู่มือการปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และ
วิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาใน
สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2551**.
- _____. (2554). **คู่มือระเบียบกฎหมายการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2554**.
- _____. (2554). **กฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**.
- เขาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ ฯ : เจ้าพระยา
ระบบการพิมพ์.
- _____. (2550). **ตัวเรา อนุบาล 3 : ชุดแบบฝึกหัดเสริมประสบการณ์**. กรุงเทพฯ ฯ : เจ้าพระยา
ระบบการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ ฯ : ศิริวัฒนา
อินเตอร์พริ้นท์.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา,สำนักงาน. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545)**. กรุงเทพฯ ฯ : ผู้แต่ง.
- วิชาการ, กรม. (2546). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอนุบาล 3-5 ปี**.
กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิจิตร ศรีสอ้าน และทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2535). **แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยการบริหารการศึกษา
ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 8-9**. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.

- วุฒิสาร ตันไชย. (2547). ศึกษาผลกระทบต่อภาคประชาชนจากการจัดบริการสาธารณะ: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.). นนทบุรี : ดิจิตอล เวิลด์ ก้อปปี้.
- วัน เดชพิชัย. (2535). คู่มือการวิจัยและการประเมินผลโครงการทางการศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2544). การจัดทำแผนปฏิบัติการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สาธารณะสุข, กระทรวง, กรมอนามัย. (2550). นโยบายเมืองไทยแข็งแรง. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงศ์. (2550). การวัดและประเมินผลแนวใหม่เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.
- สิริยา เวียงนนท์. (2551). การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- สุกัญญา จีนเกิด. (2549). ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : บั๊ค พอยท์.
- _____. (2553). นวัตกรรมการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : บั๊ค พอยท์.
- สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. (2542). รายงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นการวิจัยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น. นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2547). สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย. หมวดโครงสร้างภายนอก : รัฐธรรมนูญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ ฯ : ธรรมดาเพรส.
- สมชาย เสียงหลาย. (2542). คู่มือแนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักบริหารการศึกษา กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- สมหวัง คันธรส. (2543). การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสนาะ ดิยาวัว. (2543). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ ๑ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หวน พันธุพันธ์. (2529). การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน. กรุงเทพฯ ๑ : อักษร
บัณฑิต.

อารยา วัฒนกิจ. (2526). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สถิติที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

สถิติที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการค้นคว้าอิสระ

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) คำนวณความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1978 : 34-37 ; อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\frac{\sum X}{N}$ แทน ผลรวมของคะแนนความถี่เห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ใช้สูตร (ผ่องศรี วาณิชยกุลวงศ์, 2546 : 146)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) จากสูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2.2 หาค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) โดยใช้สูตร (Ferguson, 1990 : 68 ; อ้างถึงใน บุญเรียง ขจรศิลป์, 2543 : 38) ดังนี้

$$\mu = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร
 Σ แทน ผลรวม
 X แทน ค่าหรือคะแนนของข้อมูลประชากร
 N แทน จำนวนประชากร

2.3 คำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) โดยใช้สูตร (ผ่องศรี วาณิชคุภวงศ์, 2546 : 147) ดังนี้

$$\sigma = \sqrt{\frac{\Sigma (X - \mu)^2}{N}}$$

เมื่อ σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
 Σ แทน ผลรวม
 X แทน ค่าของข้อมูลประชากร
 μ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร
 N แทน จำนวนของประชากร

ภาคผนวก ข
ค่า IOC ในการค้นคว้าอิสระ

ค่า IOC ในการค้นคว้าอิสระ

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม การบริหารการศึกษา
ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง
จังหวัดนราธิวาส

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum^R$	IOC
ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ							
1	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
3	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
4	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
5	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
6	0	+1	+1	+1	+1	+4	0.80
7	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
8	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
9	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
10	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
ด้านงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย							
11	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
12	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
13	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
14	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
15	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
16	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
17	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
18	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
19	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
20	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00

ค่า IOC ในการค้นคว้าอิสระ(ต่อ)

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum^R$	IOC
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร							
21	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
22	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
23	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
24	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
25	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
26	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
27	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
28	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
29	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
30	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน							
31	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
32	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
33	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
34	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
35	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
36	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
37	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
38	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
39	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00
40	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

แบบสอบถามเพื่อการค้นคว้าอิสระ

เรื่อง การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

แบบสอบถามเพื่อการค้นคว้าอิสระ

เรื่อง การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจนำไปพัฒนากระบวนการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ต่อไป
2. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
4. ข้อมูลที่ได้รับจากท่านมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้ค้นคว้าอิสระจึงขอความกรุณาจากท่านได้อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทุกข้อด้วยความเป็นจริงตามความคิดเห็น และการปฏิบัติงานของท่าน เพื่อให้ผลการค้นคว้าอิสระได้ผลสรุปที่เชื่อถือได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ผู้ค้นคว้าอิสระจะนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวม
5. การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลเสียใดๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่าน ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ และจะใช้สำหรับการค้นคว้าอิสระนี้ เท่านั้น

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายมาซ็อลัน อาเดมะ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ของแต่ละข้อที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้ค้นคว้าอิสระ
1. ประสบการณ์ทำงานเป็นผู้ดูแลเด็ก ☐ 0 – 10 ปี ☐ 10 ปี ขึ้นไป	
2. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด ☐ เทศบาลตำบล ☐ องค์การบริหารส่วนตำบล	

ตอนที่ 2 การบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามที่ระบุถึงการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนราธิวาส และพิจารณาข้อความอย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการดำเนินงานแต่ละข้อที่ท่านมีการดำเนินงานตามสภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับใด ดังนี้

- 5 หมายถึง การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับดีมาก
- 4 หมายถึง การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับดี
- 3 หมายถึง การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อยมาก

ตัวอย่าง

ข้อที่	การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
0	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก	✓				

คำอธิบาย จากข้อ 0 ระดับคะแนนอยู่ในระดับ 5 แสดงว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวกดีมาก

ข้อที่	การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	5	4
นิยามศัพท์เฉพาะ			
ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของ			
ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านคุณสมบัติ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ			
1	ผู้ดูแลเด็กมีทัศนคติต่อผู้บริหารในด้านความรู้ความเข้าใจและการตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินการด้านการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
2	ผู้ดูแลเด็กมีทัศนคติต่อนโยบายการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความชัดเจนและสามารถบริหารจัดการ		
3	ผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิทางการศึกษาตรงตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง		
4	ผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติเหมาะสมตรงตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ		
5	ผู้ประกอบอาหารมีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี		
6	ผู้ดูแลเด็กดำเนินตามบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา		
7	ผู้ดูแลเด็กได้รับ โอกาสในการพัฒนาตนเองในทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ		
8	ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัย		
9	ผู้ดูแลเด็กได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
10	ผู้ดูแลเด็กมีจำนวนเพียงพอ ครอบคลุมเกณฑ์ที่กำหนด		
ข้อที่	การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	5	4
นิยามศัพท์เฉพาะ ด้านงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินการ			
เล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ ที่ตั้ง จำนวนชั้น ทางเข้าออก ประตู หน้าต่าง และพื้นที่			
สว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ในอาคาร ภายนอกอาคาร ร้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง			
การกำหนดมาตรฐานการป้องกันความปลอดภัย มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน			

11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทำเล ที่ตั้ง อยู่ในที่ที่เหมาะสม		
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเรียนอยู่ในสภาพใช้การได้ดี มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก		
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก		
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีรั้วกั้นบริเวณเป็นสัดส่วนมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ		
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารมีความสะอาด อากาศถ่ายเทมีแสงสว่างพอเหมาะมีอุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็ก		
16	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวแยกจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กมีเครื่องใช้ที่จำเป็นถูกสุขลักษณะ สะอาดและปลอดภัย		
17	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก เช่น ที่ล้างมือ ที่แปรงฟัน ที่อาบน้ำ ห้องส้วมเพียงพอและสะอาด		
18	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น		
19	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการป้องกันความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน		
20	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินตลอดเวลา		

ข้อที่	การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
นิยามศัพท์เฉพาะ						
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา การจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมประจำวัน โภชนาการสำหรับเด็ก						
21	การจัดการศึกษายึดหลักคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการตามมาตรฐานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมประจำวัน					
22	การจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการ					

	เด็ก					
23	การจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5					
24	การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ					
25	นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านร่างกาย เหมาะสมตามวัย					
26	นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านสังคมการปรับตัวเข้ากับเพื่อน ได้เหมาะสมตามวัย					
27	นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ เหมาะสมตามวัย					
28	นักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เหมาะสมตามวัย					
29	การจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก					
30	ผู้ดูแลเด็กมีการสังเกต ประเมินพัฒนาการของเด็กและนำมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก					

ข้อที่	การบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
นิยามศัพท์เฉพาะ						
ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การประชุมชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
31	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชาสัมพันธ์ผลงาน ข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบสม่ำเสมอ					
32	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีการประชุมชี้แจงแก่ชุมชนให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
33	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเชิญชวนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
34	ผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กอย่างสม่ำเสมอ					
35	ผู้ปกครองและชุมชนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น การบริจาคทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก					
36	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ					
37	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานและทิศทางการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
38	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้สร้างความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจากภาคส่วนต่าง ๆ					
39	ผู้ดูแลเด็กได้ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ					
40	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

**ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

.....

.....

.....

.....

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

.....

.....

.....

.....

3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จันทนราธิวาส

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ	.93
2. ด้านงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	.93
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	.93
4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน	.95
รวมทั้งฉบับ	.94

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการค้นคว้าอิสระ

ที่ ศธ ๐๕๕๙/ว ๓๔๕๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
๙๕๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายมาซือลัน อาเดมะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำลังดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

มหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการในสาขาวิชาดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์)

รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๗๓ - ๒๙๙๖๔๔

โทรสาร ๐๗๓ - ๒๙๙๖๔๖

ที่ ศธ ๐๕๕๙/ว ๓๕๐๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
๙๕๐๐๐

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ชุด

ด้วยนายมาซือลัน อาเดมะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำลังดำเนินการทำการค้นคว้า
อิสระ เรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาใคร่ขอความอนุเคราะห์
จากท่านได้โปรดกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อทดลองเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ ต่านเดชา)

รักษาราชการแทนรองอธิการบดี รักษาการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๗๓ - ๒๙๙๖๔๔

โทรสาร ๐๗๓ - ๒๙๙๖๔๖

ที่ ศธ ๐๕๕๙/ว ๓๕๓๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

๙๕๐๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน

ชุด

ด้วยนายมาซอลัน อาเคมะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำลังดำเนินการทำการค้นคว้า
อิสระ เรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุญภิรมย์เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจาก
หน่วยงานของท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ได้โปรดให้บุคลากรในหน่วยงานของท่านตอบแบบสอบถาม
ดังรายละเอียดที่ส่งมาด้วยแล้วนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์)

รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๗๓ - ๒๙๙๖๔๔

โทรสาร ๐๗๓ - ๒๙๙๖๔๖

ภาคผนวก ฉ

รายชื่อหน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือ

รายชื่อหน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอออฮิม
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโคกตา
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจาแบ๊ะ
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาโงฮุมอ
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาโงสนิง
6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโผลง
7. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไอบาตู
8. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปะลูลู
9. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภูโง๊ะบาตู
10. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านละหาน
11. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตะโล๊ะบูเกะ
12. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาตุกา
13. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสากอ
14. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลูบี
15. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคารุลอามาน
16. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดประดิษฐ์บุพา
17. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าหวาย
18. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านควน

ภาคผนวก ข

รายชื่อหน่วยงานที่ใช้ทำการค้นคว้าอิสระ

รายชื่อหน่วยงานที่ทำการค้นคว้าอิสระ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแอเว
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำมัสยิดมาตาริยิตดาอาลม
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฮูเตมาเจ
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำมัสยิดมุสลิมวาตอนิยะห์
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาตุกา
6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกีแมัส
7. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตำเสา
8. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจะมาเกาะ
9. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเวียง
10. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำมัสยิดเราะห์มานิยะห์
11. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบูเกะตา

ภาคผนวก ซ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ชื่อ - สกุล นายมามัด อับดุลวาริช
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแอแคว
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านแอแคว อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส
2. ชื่อ - สกุล นายมนูญ แวดอเลาะ
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านต้อมายู
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านต้อมายู อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส
3. ชื่อ - สกุล นางสาววิชานา อับดุลเลาะ
 วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเพลินพิศ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนเพลินพิศ อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส
4. ชื่อ - สกุล นางนรานารี สันตินราพงศ์
 วุฒิการศึกษา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการ
 พัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเอราวัณ
 สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลเอราวัณ อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส

5. ชื่อ – สกุล นายนิชูไฮมิง สาคอ
- วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชาการปกครอง
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หัวหน้าส่วนการคลัง
- สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลไทรทอง อำเภอไม้แก่น
จังหวัดปัตตานี

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ - นามสกุล	นายมาซ้อตัน อาตะมะ
วัน เดือน ปี	27 มีนาคม 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	114 หมู่ที่ 7 ตำบลแม่คง อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส
ประวัติการศึกษา	-ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบ้านแม่คง จัหวัดนราธิวาส -มัธยมศึกษาตอนต้น 1-3 โรงเรียนจริยธรรมวิทยา จัหวัดนราธิวาส -มัธยมศึกษาตอนปลาย 4 - 6 โรงเรียนพัฒนาวิทยา จัหวัดยะลา -วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จัหวัดนครศรีธรรมราช -รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จัหวัดยะลา
ประสบการณ์การทำงานในอดีต	-ปี พ.ศ. 2548 – 2550 ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบันนังสตา จัหวัดยะลา -ปี พ.ศ. 2550 - 2556 ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเอราวัณ จัหวัดนราธิวาส
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลเอราวัณ อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลเอราวัณ อำเภอเวียง จัหวัดนราธิวาส